

D. PAVLI EPISTOLA
AD
THESSALONI-
CENSES PRIMA,

SYRIACE,	ITALICE.
EBRAICE,	HISPANICE.
GRÆCE,	GALLICE.
LATINE.	ANGLICE.
GERMANICE.	DANICE.
BOHEMICE,	POLONICE.

Ex

Dispositione & Adornatione

ELIAE HVTTERI
GERMANI

בְּלִיַּת תְּסִלּוֹנִיקָיִם
קְדָמִיתָא :

קְבֻלָּאוֹן א

וְלוֹס וְסִילְוָנוֹס
וְסִימֹתָמוֹס
וְעֵדְתָא
וְתִסְלִינִיקָא דְבִּאֲלֵהִים
אֲבָנָא וּבְמִכְרוֹ יֵשׁוּעַ מ
מְשִׁיחָא טִיבּוֹתָא עֲמֹכוֹן
וְשִׁלְמוֹ (מִבְּאֲלֵהִים אֲבָכוֹן
וּבְמִכְרוֹ יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא)

PAVLO è Silvano è Timoteo, à la
Chiefa de Thessalonicefi, in Dio Padre, è
nel Signor Iesus Christo; gratia è pace è
Vostra Dio Padre nostro, è dal Signor Ie-
sus Christo.

2 מוֹדִינֵנוּ לֵאלֹהִים בְּכֹל
זְכוֹתָא וּבְתִסְלִינִיקָא
לְכוֹן בְּעֵלְיָתָא :

Noi rendiamo sempre grazie à Dio di
tutti Voi, facendo menzione di Voi ne le
nostre orationi.

3 אֲמִינָתָא וְעֵדְתָא דְּכִדְּנֵנוּ
אֲלֵהִים אֲבָנָא עֲבָדָא
דְּהִימְנוּתְכוֹן וְעֵמְלָא
דְּחִוּבְכוֹן וּמִסִּיבְרָנִיתָא
דְּסִבְרָכוֹן דְּבְמִכְרוֹ יֵשׁוּעַ
מְשִׁיחָא :

Ricordandoci continuamente di Voi
per l'opera de la Vostra fede, è per la satti-
ca de la Vostra charita, è per la patientia
de la speranza che hanete nel nostro Si-
gnor Iesus Christo, dinanzi al nostro Pa-
dre.

4 יְדֵעִינוּ זִיר צִיּוֹתְכוֹן
אֲחֵי חֲבִיבֵינוּ דְּבִּאֲלֵהִים :

Sapendo, fratelli carissimi, la Vostra
electione esser da Dio.

הַשְּׁלִיחַ אֶל־תְּסִלּוֹנִיקָיִם
הִרְאֵשׁוּנָה :

א

וְלוֹס וְסִילְוָנוֹס וְסִימֹתָמוֹס
לְעֵדְתָא תְּסִלּוֹנִיקָיִם
בְּאֲלֵהִים תָּאבֵל וּבְאֲדִינֵנוּ יֵשׁוּעַ
תְּמַשִּׁיחַ תְּחִנָּה לָכֶם וְשָׁלוֹם
מִבְּאֲלֵהִים אֲבָיֵנוּ וּבְמִכְרוֹ יֵשׁוּעַ
תְּמַשִּׁיחַ :

PAVLO, Sylvano, y Thimotheo, à la Iglesia
de los Thessalonicens, congregada en Dios
el Padre, y en el Sennor Iesus el Christo. Gracia
y paz ayays de Dios Padre nuestro, y del Sennor
Iesus el Christo.

2 מוֹדִינֵנוּ אֲנַחְנוּ לֵאלֹהִים
תְּמִיד עַל־כָּלְכֶם בְּחִזְקֵינוּ אֶת
שְׂמֵחָכֶם בְּתִסְלִינִיקָא לְנִצָּח :

Hazemos siempre gracias à Dios por todos
vosotros, haziendo memoria de vosotros en nu-
estras oraciones.

3 מוֹכִירִים אֶת־מַעֲשֵׂה אֱמוּנָתְכֶם
וְאֶת־יִצְעָתָא דְּהִימְנוּתְכוֹן וְאֶת־דְּמִיתָא
שְׂבִרָתָא דְּאֲדִינֵנוּ יֵשׁוּעַ תְּמַשִּׁיחַ לְפָנֵינוּ
אֲלֵהִים וְאֲדִינֵנוּ :

Sin cessar, acordandonos de la obra de vue-
stra fe, y del trabajo y charidad: y de la toleran-
cia de la esperanza del Sennor nuestro Iesus el
Christo, delante del Dios y padre nuestro.

4 וְיִדְעִים אֲנַחְנוּ אֲחֵינוּ אֲהוּבֵינוּ
אֲלֵהִים אֶת־מִבְחָרְכֶם :

Estando ciertos, Hermanos, amados, de que
soys escogidos de Dios.

ΠΑΥΛΟΣ ΠΡΟΣ ΘΕΣ-
σαλονικεις Ἀποστολή
πρωτή.

ΚΕΦΑΛ. α.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ σιλουανὸς
καὶ τιμόθεος, τῇ ἐκκλησί-
ᾳ θessalonικέων, ἐν
τοῦ κυρίου, καὶ κυρίου
ἡμεῶν Ἰησοῦ χρίστου χάρις ὑμῖν, καὶ εἰ-
ρήνη ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου ἡμεῶν Ἰησοῦ χρίστου.

PAVL & Siluain & Timothee à
l'Eglise des Thessaloniciens, qui est en
Dieu le Pere & au Seigneur Iesus Christ.
Grace vous soit & paix de par Dieu no-
stre Pere, & de par le Seigneur Iesus
Christ.

2. Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάν-
τε περὶ πάντων ὑμῶν, ὡς καὶ ὑ-
μῶν πιστεύετε ἐπὶ τῶν προει-
ρημένων ἡμῶν.

Nous rendons toujours graces à
Dieu de vous tous, faisant mention de
vous en nos prieres:

3. Ἀλλ' αἰτίῳς μνημονεύοντες
ὑμῶν τὰ ἔργα τῆς πίστεως, καὶ τὰ
καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπο-
μονῆς τῆς ἐλπίδος τῆς κυρίου ἡ-
μεῶν Ἰησοῦ χρίστου, ἐμπαροῦσεν πρὸ
τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν.

Nous ramentouans sans cesse l'œu-
re de vostre foy, & le travail de vostre
charité, & la patience de vostre esperan-
ce que vous avez en nostre Seigneur
Iesus Christ, devant nostre Dieu & Pe-
re:

4. Εἰδότες, ἀδελφοὶ ἀγαπητοί, ὅτι
ἐκλεχθῆτε ἀπὸ τοῦ θεοῦ, πρὸ ἐκλογῆς ὑμῶν.

Sachans, freres bien-aimés de Dieu,
vostre electione.

I. AD THESSALON.

CAP. I.

PAVLVS & Silvanus & Timotheus ecclesie Thessalonicensium in Deo Patre, & Domino Iesu Christo. Gratia vobis & pax (à Deo Patre nostro, & Domino Iesu Christo.)

Paul and Silvanus / & Timotheus / unto the Church of the Thessalonians / we ich is in God the Father / & in ye Lorde Iesus Christ / Grace be with you / & peace from God our Father / and from the Lord Iesus Christ.

2. Gratiar agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione.

We give God thanks a'wayes for you all / making mention of you in our prayers without ceasing.

3. Memores operis fidei vestrae & laboris, & charitatis, & sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi, ante Deum & patrem nostrum.

Remembring your effectual faith / and diligent love / and the patience of your hope in our Lorde Iesus Christ / in the sight of God even our Father.

4. Scientes fratres dilecti à Deo, electionem vestram.

Knowing / beloved brethren / that ye are elect of God.

I. An die Thessalonicher.

Das I. Capitel.

Paulus vnd Silvanus vnd Timotheus. Der Gemeine zu Thessalonich / in Gott dem Vater vnd dem H^ERM Iesu Christo. Gna / de sey mit euch / vnd friede von Gott vnserm Vater / vnd dem H^ERXN Iesu Christo.

Paulus oc Silvanus oc Timotheus. Menigheden i Thessalonicha / i Gud Fader / oc den H^ERXN Ihesu Christo. Naade vere mer eder / oc Fred aff Gud vor Fader / oc den H^ERXN Ihesu Christo.

2. Wir danken Gott allezeit für euch alle / vnd gedencken ewer in vnserm Gebet / ohn unterlaß.

Wi tacke Gud alrid oc for eder alle / oc tencke paa eder i vore Bøner / vden afsladse.

3. Vnd dencken an ewre werck im Glauben / vnd an ewer arbeit in der liebe / vnd ewer gedult in der hoffnung / welche ist vnser H^ERXN Iesus Christus für Gott vnd vnserm Vater.

De wi tencke paa eders gerning / Troen / oc paa eders arbeide i kærlighed / oc paa eders raalmodighed i Naader / huilket er vor H^ERXN Ihesus Christus saar Gud oc vor Fader.

4. Denn lieben Brüder / von Gott geliebet / wir wissen / wie jr außewehlet sydt.

Ihi kære Brødre / elskelige aff Gud / wi vide / hvoreledis i ere vdualde.

I. R Thessalonycen.

Kapitola I.

Pawel a Sylwanus / a Timotheus / Epistol Thessalonycenske w Bohu Dce / a w Pánu nu Geliššy Kryštu: Milost wám a pokoj / od Boha Dce našeho / a Pána Ežu Kryšta.

Pawel y Sylwan / y Thyros / theuss / doctolow Thessalonis cennstenu / keryent w Bogu Oycu y w Pánu Jezusie Krystusie / Láštay pokoy nede wám bdyje od Boha Oycy našeho / y od Pána Jezzu Krysta.

2. Děkujeme Bohu wždy / ky za wás za wšickny / připo / minnagije wás na modlit / bách nášich by přestánij.

Děkujeme Bogu záwše za wás / wšpomínajíc wás w modlit / wách nášich.

2. Pamatujšce na skutek wišry wášy / a na práci / a Láštu / a snášenij zámutuow w naději Pána našeho Ge / lišše Krysta / před Bohem a Dcem našym.

Bež přestánku wšpomíná šce skutecjnu wáše wáše / y práci / wáše mlošé / y čerpluwa oně naš dšete w Pánu nášym Jezusie Kry stusie / před Bogem y Oycem našym.

4. Wědauce Bratři / nap / milosty od Boha bři wywo / lenij wáše:

Wědauce bratři / milé šteté / šte wybráni od Boha.

א

מטול דמסכרנותו לא
הוא במלא בלחור הור
לנחיו לא אף בחיל
בדורחא דקודשא ובקיסא
שדכא אף אנתיו ידעו
אנתיו איכנא חיו בנחיו
מטולתכו:

Concetto che il nostro Evangelio non è stato verso di voi solamente, ma etiam in parola, et in Spirito Santo, et in molta certezza: si come voi sapete, quali noi siamo stati tra voi, per amor vostro.

ואנתיו בו אנתמיתיו
ובמרו דתפלתו מלת
באילצנא כנא ובחורחא
דרחא דקודשא:

E voi sete stati imitatori nostri è del Signore: hauendo ricevuto la parola in molte tribulationi, con allegrezza di Spirito Santo.

והורחא דמיתא לכלהו
רהיבנא דאית במקדוניה
ובאכא:

In tal modo che voi sete stati esemplari à tutti crescenti che son ne la Macedonia & Achaia.

מנכו זיר אשתמצי
מלתה דמרו לא בלחור
במקדוניה ובאכא אלא
בכל אתר הימנותכו ד
דכאלה אשתמצי
איכנא דלא נסתנק דנאמר
עליכו מבר:

Periache da voi è risonata la parola del Signore non solamente ne la Macedonia & Achaia, ma ancor in ogni luogo s'è sparsa la fede vostra che verso l'idolo: in modo che non ci è necessario dirne altro cosa.

הנו זיר משתעיו אינא
מצלנא הנאלו לנחיו
ואיכנא אנתמיתיו לנ
אלהא מן דחלת פתכא
דמפלחון לאלהא חיל
ושדכא:

Periache essi raccontano di voi, quale entrata noi habbiamo hauuta à voi, e come voi sete conueriti da gl'idoli à Dio, per seruire à l'Idolo viuente e vero.

א

כי בשורתנו לא גהית
אליכם בדבר לבדה כי
גם בזכות וברוח מקדש
ובכחיו לכה כמו אשר יודעים
אתם במה היינו בקם עליכם:

Porquanto nuestro Euangelio no fue entre vosotros en palabra solamente, mas tambien en potencia, y en Espiritu sancto, y en gran plenitud como sabeys quales fuemos entre vosotros por causa de vosotros.

ואתם דומים לנו הייתם
ולאדנינו בקהתכם את הדבר
במצוקה לכה את שמחת רוח
מקדש:

Y vosotros fuestes hechos imitadores de nosotros y del Señor, recibiendo lo palabra con mucha tribulacion, con gozo del Espiritu Sancto.

כך אשר היינו צוה ודמות
לכל מאמינים בכתים ובאכא:

En tal manera que ayays sido exemplo à todos losque han creydo en Macedonia y en Achaia.

וממכם נשמע דבר יהוה
לא לבדו בכתים ואכא כי
גם בכל מקום אמיתכם
אשר היא אל אלהים הגיעה
כן אשר לא נצטרך לדבר
מאומה:

Porque por vosotros ha sido diuulgada la palabra del Sennor no solo en Macedonia y en Achaia, mas aun en todo lugar vuestra fe, que es en Dios, se ha estendido, De tal manera que no tengamos necesidad de hablar nada.

כי ההמה עלינו יגידו במה
מכונה היתה לנו אליכם ואיכנא
שבתם אל אלהים מאילילים
לעבד לאל חי ונאמן:

Porque ellos cuentan de nosotros qual entrada tuuimos à vosotros: y de que manera fuestes conuertidos à Dios dexando los idolos para seruir à Dios bino y verdadero.

א.

5. "Οτι η διαγγέλιον ημῶν οὐκ ἐγγήνη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ, καὶ ἐν πολλῇ ὀρέξει πολλῇ, καθὼς οὐδὲν εἰς ἐγγήνη μὴ ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς."

Car nostre predication de l'Euangelien'a point esté en vostre endroit seulement en parole, mais aussi en vertu, & en saint Esprit, & en grande certitude, ainsi que vous sauez quels nous auons esté entre vous pour l'amour de vous.

6. Καὶ ὑμῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, καὶ τῷ κυρίου, διζήμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, καὶ χαρῆς πνεύματι ἀγίου.

Aussi avec vous esté imitateurs de nous, & du Seigneur: ayant receu avec ioye du saint Esprit la Parole accompagnée de grande affliction:

7. Ὡςτε ἡμεῖς ὑμᾶς τύπος πάντων τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ τῇ ἀχαίᾳ.

Tellement que vous auez esté pour patron à tous les croyans en la Macedonia & Achaie.

8. Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξηχρήθη ὁ λόγος τῷ κυρίῳ, οὐ μόνον ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀχαίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντί ἔπηρ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεόν, ἐξηλήλυθεν ὥς τε μηδεμίαν ἡμᾶς εἶναι λαλῶν τι.

Car la Parole du Seigneur a retenti de par vous non seulement en la Macedonia & Achaie, mais aussi en tous lieux: & vostre foy enuers Dieu est diuulgue, tellement qu'il ne nous est point besoin d'en rien dire:

9. Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅτιαι εἰσόδον ἐχόμεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεσείλατε πρὸς τὸν θεόν κατὰ τῶν εἰδωλῶν, δυνάμει καὶ ἰσχύϊ καὶ ἀληθείᾳ.

Car ceux-mêmes racontēt de nous, quelle entree nous auons eue vers vous, & comment vous auez esté conuertis des idoles à Dieu, pour seruir au Dieu viuant & vrai:

CAP. I.

5. Quia Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed in virtute & in Spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos.

For our Gospell was not vnto you in word onely; but also in power; and in the holy Ghost; and in much assurance: as ye knowe after what manner we were among you for your sakes.

6. Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini: excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus sancti.

And ye became followers of us; and of the Lord; and receiued the word in much affliction; with ioy of the holy Ghost.

7. Ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia & in Achaia.

So that ye were as an example to all that beleue in Macedonia and Achaia.

8. A vobis enim diffamatus est sermo Domini: non solum in Macedonia & in Achaia, sed in omni loco, fides vestra quae est ad Deum, perfecta est, ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui.

For from you sent out the word of the Lord; not in Macedonia and in Achaia onely; but your faith also which is toward God; spread abroad in all quarters; that we need not to speake as any thing.

9. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos: & quomodo conuersi estis ad Deum a simulachris, servire Deo vivo & vero.

For they themselves shewe of you what manner of entering in we had vnto you; and howe ye turned to God from idoles to serue the liuing and true God.

Das I. Capittel.

5. Daß unser Evangelium ist bey euch gewesen / nicht allein im wort / sondern beyde in der Krafft vnd in dem heiligen Geist / vnd in grosser gewisheit / wie jr wisset / welcher ley wir gewesen sind vnter euch / vmb eurent willen.

Als vort Euangelium hassuer veret hoff edel / ick alseniste i ord / men haabe i Krafft oc vdt den heilig Aand / oc i stor vished / lige som i vide / huorledis vi hassue veret i blant edel / for eders sthid.

6. Vnd ihr seyd unser Nachfolger worden / vnd des H E R R E N / vnd habt das wort aufgenommen vnter vilen trübsaln / mit freuden im heiligen Geist.

De i ere blefne vore Effterfölgere oc H E R R E N / oc hassue anammet Ordet i megen dröf uelse mer glade vdi den heilig Aand.

7. Also daß jr worden seyt ein Fürbild allen glaubigen in Macedonia vnd Achaia.

Saa / at i ere blefne i Exempel saar all: dem som tro i Macedonia oc Achaia.

8. Denn von euch ist erschollen das wort des H E R R E N / nicht allein in Macedonia vnd Achaia / sondern an allen orten ist auch ewer Glaube an Gott ausgebrochen / also / daß nicht noth ist / euch etwas zu sagen.

Ehi H E R R E N Ordet vdrobe aff edel / ick alseniste i Macedonia oc Achaia / men eders Tro til Gud er oc saa vdtommen i alle Stæder / saa / at der govis icke behoff / at lige edel noget.

9. Denn sie selbst verkündigen von euch / was für einen eingang wir zu euch gehabt haben / vnd wie ihr bekehret seyt zu Gott / von den Abgöttern / zu dienen dem lebendigen vnd wahren Gott.

Ehi de forkynde self om edel / huordan Indgang vi haafte til edel / oc huorledis i ere omuende til Gud fra Afguder / at tiene den leffuende oc sande Gud.

Kapitola I.

5. Nebo Evangelium nasse nestalo se k wam toliko w feti / ale w mory / a w Duchu Swatym a w gistori mnohe / pakoż wisteyacy gsmie byli v was / a to pro was.

Przeto iż Ewangelia nassa byla w wasnie powieszcia tylko ale też y mocą Duchu św: cżym i y prawdywym opowienieniu / iżko wiscieśal o wymiśmy byli miedzy wami dla was.

6. A wy vcinieni gste naste: downijey nassu y Pana / pfts: hawisse slowo wemnohem za: mityu s radostij Duchu Swatym i zho

A wyscie sie stali nastadowcami i nassym y Panstym i przy: awy slowo s vclisam wielkim / s w: se: lem Duchu św: ctego.

7. Tak ze gste vcinieni prii: kladem wssim wernym w Macedonia i Achai.

Tak iżescie byli wiodmi w swy: kim w erzacyim w Macedo: i tsey / y w Achai.

8. Neb od was rozhlasyła se ře PANJE: ne toliko w Macedonia i a w Achai / ale y ha kazdem mijsie Wsja: wasse / kteraj gste k Bohu rozněsła se / tak ze nenj nam potřebij nic mluwit.

Abowiem od was nte tylko brzmiało slowo w Macedonia y w Achai / ale też nę w bytkim mtersem w arn wassa ktera řeś w Boga tak řeněla / iż nam nte potře: zebá nic mowit.

9. Dni sami zaqiste o nās wyznawagij / pats gsmie pfs: chod mli k wam: A kteraś gste se obratili ku Bohu od Wodloslaużenij / abyście slau: žili Bohu žywemu a prawe: mu

Gdyż oni o was powiedali / cżymy za przykro do was mli / a iżescie nawroceni byli Boga opusciwszy bawany / abyście slau: žyli Bogu żywemu y prawdziwe: mu.

א

10 פד מספיתו לברה מן
שמיא לישוע הו דאקים
מן בית מיתא דהו מבפא
לו מן רוגא דאחא:

E per aspettare dai cieli il suo Figliuolo, il quale egli ha risuscitato da morte, cioè Gesù, che ci libera da l'ira futura.

ב

1 ואנתו דדעו אנתו אחי
דמצלנו דלחכו לא הנא
סריקאית הנא:

Imperioche voi stessi sapete bene, fratelli, che la nostra entrata a voi non fu vana.

2 אלא לוקהם דשנו
ואסטערנו איה דדעיתו
בפליפוס ודדיו באגנא
רפא מללו עמכו
בברהסא דאלו סברתה
דמשיחא:

Ma che offendo noi prima stati afflitti & oltraggiati in Filippi, como voi sapete, presumo ardire nel nostro fado, & annuntiare appresso di voi l'Evangeliu di Dio con molto combattimento.

3 בויאא גיר לא הנא מן
טעיתא אה לא מן
טנבותא אה לא בנבלא:

Perche la nostra esortatione non fu da inganno, ne da immodestia, ne con fraude.

4 אלא איה דבקנו
לאהא דתתחמו סברתה
הכנא ממלדיו לא איה
דלבי אנשא נשבר אלא
לאהא הו דבקה לבנתו:

Ma secondo che noi siamo stati approvati da Dio, per esserci commesso l'Evangeliu, così parliamo: non como per piacere a gli huomini, ma a Dio, che approva i nostri cuori.

5 אה לא גיר ממתו
אתחשנו בממלא שכלא
איה דדעו אנתו ולא
דעלתא דענותא אלהא
סרה:

Conscia che ne anco siamo mai stati in parole d'adulatione, como voi sapete, ne con occasione d'auaritia, l'ideo n'è testimonia.

א

10 ולקוחת אל כנו מאת השמים
אשר הקימו ממיתים את ישוע
אשר פדה אותנו במתה הכל:

Y esperar à su Hijo de los cielos, al qual leuantó de los muertos, Iesus el qual nos libró de la yra que ha de venir.

ב

1 ואנאם ידעתם אחי את
מבואנו אשר אליכם כי לא
לשונא דה:

Porque Hermanos, vosotros sabays que nuestra entrada a vosotros ne fue vana.

2 כי אנאם וגועים מכים ומעני
ומגדפים אנחנו לפניכם כמו
ידעים אתם בפלפם בבטחון
הופענו באלהינו לדבר אליכם
את בשורת אלהים בכל קרב:

Antes aun, auiendo padecido, y sido affrenados en Philippos, como sabays, tuimios osadi en el Dios nuestro para annunciarhos el Evangelio de Dios con mucha sollicitud.

3 כי תחומינו אינם הכל ומעשה
תעתיים ולא מטמא ולא
בחל ומרמה:

Porque nuestra exhortacion no fue de error ni de immundicia, ni por enganno.

4 כי אנאם כמו נכחנו מאלהים
להאמר בשורה כל מדברים
אנחנו לא כמוהם אשר יבקשו
למצוא חן בעיני האדם כי
אם להתרצות אל אלהים
תבחר את לבוהינו:

Sino por auer sido aprouados de Dios para que se nos encargasse el Evangelio, así habiamos, no como los que agradan à los hombres, sino à Dios, el qual prucua nuestros coraçones.

5 ולא בכל עת בדבר הנפה
הינו כמו ידעתם ולא בעלילת
הבצע אלהים מעיד הוא:

Porque nunca fuemos lisongeros en la palabra, como sabays, ni tocados de auaricia: Dios es testigo.

א

10. Καὶ ἀναμένει τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἰησοῦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὃς τοῦ σώσει τὴν ἐκκλησίαν.

Et pour attendre des cieux son Fils Iesus, qu'il a ressuscité des morts, lequel nous deliure de l'ira à venir.

ΚΕΦΑΛ. β'.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἰσοδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἡ κενὴ γέγονεν.

Car, freres, vous-mesmes sauez que nostre entree vers vous, n'a point esté vaine:

2. Ἀλλὰ καὶ περπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλιπποῖς, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν, λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῇ ἀγῶνι.

Ains encorés qu'au parauant nous eussions esté affligés & outragés en Philippes, comme vous sauez, nous auons prius hardiesse en nostre Dieu de vous annoncer l'Euangile de Dieu avec grãd combat.

3. Ἡ γὰρ πρὸς ἀκαταστάσεις ἡμῶν ὅτε ἐν πλάνῃ, ὅτε ἐν ἀκαταστάσει, οὐτε ἐν δόλῳ.

Car nostre exhortation n'a point esté par abusion, ni par vilenie, ni en fraude.

4. Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεν ὑπὸ τῷ θεῷ πισθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλῶμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρεσκόντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὴν καρδίαν ἡμῶν.

Mais comme nous auons esté approuvés de Dieu, à ce que la predication de l'Euangile nous fust coïnise, ainsi parlons-nous, non point comme voulans complaire aux hommes, mais à Dieu qui approuue nos cœurs:

5. Οὐτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ καλακείας ἐγγιγήμεν, καθὼς οἴδατε, οὐτε ἐν περιστάσει πλεονεξίας θεοῦ μαρτυροῦμεν.

Cat aussi ne nous sommes-nous iamais trouués en paroles de flatterie, ainsi que vous le sauez: ni en presencie d'auarice Dieu en est témoin.

CAP. I.

10. Et expectare Filium eius de cælis (quem suscitavit ex mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

And to looke for his sonne from hea-
uen; whom he raised from the dead; our
Iesus which delivereth us from the
wrath to come.

CAP. II.

Nam ipsi scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit.

For ye your selves know / brethren /
that our entrance in unto you was not
in vaine.

2. Sed antè passî, & cõtume-
liis affecti (sicut icitis) in Phi-
lippi, fiduciam habuimus in
Deo nostro, loquid vos Ev-
angelium Dei in multa soli-
tudine.

But even after that we had suffred
before and were shamefully entreated
at Philippi (as ye know) we were bol-
de in our God / to speake unto you the
Gospell of God with much strutting.

3. Exhortatio enim nostra,
non de errore, neque de im-
munditia, neque in dolo.

For our exhortation was not be de-
ceit, nor be uncleannes, nor be guile.

4. Sed sicut probati sumus
à Deo, ut crederetur nobis
Evangelium, ita loquimur:
non quasi hominibus pla-
centes, sed Deo qui probat
corda nostra.

But as we were allowed of God /
that the Gospell should be committed
unto vs. so we speake: not as they that
please men but God / which trieth our
hearts.

5. Neque enim aliquando
fuimus in sermone adulationis,
sicut scitis: neque in oc-
casionè avaritiæ, Deus tes-
tis est.

Neither yet did we ever use flatter-
ing words: as ye know: nor coloured
concreasiness / God is recorde.

Das I. Capitel.

10. Vnd zu warten seines Sohns
vom Himmel / welchen er aufferwecket
hat von den Todten / Iesum / der uns
von dem zukünftigen zorn erlöst hat.

De ar venne hans Son aff Himmelen / welchen
hand opwecke fra de Dode / Ihesum / som off forlosde
fra den tilkomende Brede.

Das II. Capitel.

Denn auch ihr wisset / lieben
Brüder / vom unserm eingang zu
euch / daß er nicht vergeblich gewe-
sen ist.

Forbi aet oe vide / kære Brodre / aff vor indgang til
eder / at hand haaffuer icke veret forgeffuis.

2. Sondern als wir zuvor gelidten
hatten / vnd geschmächt gewesen wa-
ren zu Philippen (wie jr wisset) wa-
ren wir dennoch freudig inn unserm
Gott / bey euch zu sagen das Evange-
lium Gottes / mit grossem kampf.

Men som vi haaffde tilforn lidet / oc baare foraciede
i Philippen (som i vide) da baare vi alligeuel frimodig-
et i vor Gud / at siige Guds Euangelium hoffeder / mer
for strid.

3. Denn unser ermahnung ist nicht
gewesen zu irthumb / noch zu vnrei-
nigkeit / noch mit list.

Fori vor formanelse haaffuer icke veret til vildfa-
relse / oc icke til vrenthighed / oc en til listighed.

4. Sondern wie wir von Gott be-
weret sind / daß uns das Evangelium
vertrauet ist zu predigen / also reden
wir / nicht als wolten wir den Men-
schen gefallen / sondern Gotte / der vn-
ser hertz prüfet.

Men siige som vi ere proffuede aff Gud / at Euan-
gelium er off befaler at predike / saa tale vi icke som vi
vilde behagis Mennesten / men Gud / som proffuer vo-
re hertzer.

5. Denn wir nie mit schmeicheltwor-
ten sind vmbgangen (wie ihr wisset)
noch dem Geis gestellet / Gott ist des
zeuge.

Fori vi omgingis aldri mer smigende ord (som
i vide) oc en lagde off offer Gethighed / Gud er Vidne
der til.

Kapitola I.

10. A ockšewali Syna ge-
ho: Nebe (keržhož wštkšijol ž.
mrtwyč) Gežijše / keržj wy-
šwobodil nás od hntwu budau
čho.

Koželawali Syna tego smie-
ba / korego wšwobodil ž mrtwyč /
to ješ Jesuša / korego wybawia nás
od onego gntwu przypłego.

Kapitola II.

N Ebo y wy sami Dractšj
wjte nášs prišchod k
wám / že gešt nebyl daremnij:

Fori sami wšacie bractšj / ž
priššep náš do was nie byl
proiny.

2. Ale prwē trpěli gšme / y ha-
nēnij šnešli (yakož wšte) w
Městě / Filippis / magice daw-
ššānij yšnešlost w Bogu ná-
šem / k mluwenšj wám Ewan-
gelium Božijho s welikým w-
šlowānjm

Ale chočij my před tym čle-
pěli / yšelent byli w šilipěch /
to wšcie / a wšak že šmešlšmy so-
bie počeli w Bogu nášim / ku
pripowědāniju was Ewan-
gelij božewāniju.

3. Napominānij žagistē ná-
še nebylo ž omplu a podvodu /
ani w nešštorč / ani w listi:

Abowšem napominānte náše
nie bylo ž štrādý ani ž nečyššes
ščš / ani ž čytrščia.

4. Ale yakož gšme žšusteni
od Boga / aby nám šwětkeno
bylo Euangelium / tak mlu-
wšime / ne yako lidem še šibšij-
ce / ale Bogu / keržj žšustuge
šedčj náššyč.

Ale šakšmy še Bogu podobāš
it aby nám byla žwětkona Ewā-
ngelija / tak mluwšemy nie šako še
lidšiam podobāš / ale Bogu
korego podobāš še náššyč.

5. Anž gšme žagistē šon w
žijwali kēci počlebnē / yakož
wjte: anž gšme šali o šakom
šiwij / Duoh šwědet gešt:

Abowšem nšgdyšmy nie wšy-
wali powěšci počlebnē / šako
wšacie / anšmy dla šakomšwā nie
nie žmyšlali / Bog šwědošiem šest.

ב

6 וְלֹא בָּעִין שׁוֹכְחָא מִן
בְּנֵי נָשָׂא לֹא מְזַכֵּין וְלֹא
מִן אַחֲרֵנָה בְּד מַשְׁכִּיחִין
הֵינוּ יִקְרְבוּ לַמַּהְרָא מֵיָרֵךְ
שְׁלִיחָא דְּמַשְׁיחָא :

*No cercando gloria dagli uomini,
né da voi, né da altri : Aneur che noi po-
tessimo offrire di grauezza, como Aposto-
li di Christo.*

7 אֵלֶּה הֵינוּ בְּנֵיכֶון מִ
מַשְׁיחָא וְאֵיךְ מְרַבְּנֵיכֶון
דְּמַחֲבָבָא בְּנֵיהּ :

*Mas siamo stati mansueti nel mezzo
di voi, come se vna nutrice nutrice affetto
suoi propri figliuoli.*

8 הַבְּנֵי אֵלֶּה הֵנוּ מְחַבְּבֵינוּ
וּמְסֻחֵינוּ לְמִתֵּל לָכֵן לֹא
בְּלִיחֻד סְבִירָתָהּ הָאֵלֶּה
אֵלֶּם אֵיךְ נִבְשֵׁן מִטָּה
דְּחִיבֵינוּ אֵתָּה :

*Essendoci così affectionati, desiderava-
mmo di cuore farvi partecipi non sola-
mente de l'Euangelio di Dio, ma ancor
de le nostre proprie anime : percioche voi
ci erate carissimi.*

9 צִדְדֵינוּ אֵתָּה זֵר אֲחִין
דְּלֵאזֵינוּ הֵנוּ וְצִדְדֵינוּ בְּצִדְדֵינוּ
אֵדִינוּ בְּלֵאזֵינוּ וְכֵן מִמָּה
דְּעֵל חֵד מְזַכֵּין לֹא נֵאָקוּ :

*Imperche voi vi ricordate, fratelli,
de la nostra fatica & sudore : conciosia che
lavorando notte & giorno, per non gram-
mare alcun di voi, habbiamo predicato ap-
presso di voi l'Euangelio di Dio.*

10 אֵתָּה סִדְדֵינוּ וְאֵלֶּה
אֵיכָנָה אֲכִידֵנוּ לָכֵן סְבִירָתָהּ
הָאֵלֶּה דְּפִקִּיאוֹת וְכֵן אֵתָּה
תֵּלֵךְ רָשִׁין הֵנוּ לָנוּ
בְּלֵהוּ מִהִימָנָה :

*Voi siete testimoni, & Iddio ancora, di
quanto furto, menie & penosamente, & ir-
reprehensibilmente habbiamo conuersato
tra voi che haueua creduto.*

11 אֵיכָנָה דִּידְעֵינוּ אֵתָּה
דִּמֵּן חֵד חֵד מְזַכֵּין אֵיךְ
אֵבָא מִן בְּנֵיהּ :

*Sì come voi sapete, che nos habbiamo
ciascuno da voi (come il padre) suoi pro-
pri figliuoli.)*

ב

6 וְלֹא מִבְּקָשִׁים מִבְּנֵי אָדָם אֶת-
כְּבוֹד וְלֹא מִכֶּם וְלֹא מֵאֲחֵרִים
בְּחֵזֶק לָנוּ יָכֹלֶת לְהַכְבִּיד אֶת-
עַלְבֵּם בְּמֹן שְׁלִיחֵי הַמַּשְׁיחָא :

*Ni buscando de los hombres gloria, ni de
vosotros ni de otros, aunque podiamos ferhos
carga, como Apostoles del Christo.*

7 כִּי־אֵם גְּהִי־נֵנוּ עֲנִיִּים בְּחֻזְכָּם
בְּמֹן אֲוִמָּנָה חֲסִכְנָה לְבְנֵי־בִטְנָה :

*Antes fuemos blandos entre vosotros, co-
mo la que cria que regala sus hijos :*

8 גַּם כֵּן בִּיחֲמֵנו אֲתָכֶם חֲמֵצֵנו
לֵתָה לָכֶם לֹא לְבָד אֶת-
בְּשׂוֹרַת אֱלֹהִים כִּי־אֵם גַּם
אֶת־נַפְשׁוֹתֵינוּ בְּעִבּוֹר כֵּן אֲהוּבֵינוּ
גְּהִי־נֵנוּ :

*Tan amadores de vosotros, que quisiéramos
entregarlos no solo el Euangelio de Dios, mas
aun nuestras propias almas : por que nos erades
charissimos.*

9 כִּי־זָכַרְתֶּם אֲחִי אֶת־עַמְלָנוּ
וְיָדִיעַ כִּפְיָנוּ כִּי־יֹמָם וְלֵילָה
פְּעִלָנוּ כֵּן זָכַרְדֵּנוּ אִישׁ מִמֶּכֶם
וּבְשִׁרְנוּ אֲתָכֶם אֶת־בְּשׂוֹרַת
אֱלֹהִים :

*Porque ya, Hermanos, hos acordays de nue-
stro trabajo y fatiga, que obrando de noche y de
dia por no ser graues à ninguno de vosotros, pre-
dicamos entre vosotros el Euangelio de Dios.*

10 עִידִים אֲתָם וְאֵלֹהִים
אֵיכָנָה קְדוּשִׁים וְצַדִּיקִים
וְחַמִּימִים אֲתָכֶם הַמֵּאֲמִינִים
הֵי־נֵנוּ :

*Vosotros soys testigos, y Dios, de quan San-
ctos, y justos, y irreprehensibles hos fuemos à los
que creyistes.*

11 כְּמוֹכֶם יָדַעְתֶּם כִּי־אֶת־כָּל־
אִישׁ מִמֶּכֶם כְּאֵל אֶת־בְּנֵיוֹ :

*Como sabays, à cada vno de vosotros, como
el padre à sus hijos.*

ג.

6. Οὐτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων
δοξάν, οὐτε ἀφ' ὑμῶν, οὐτε ἀπ'
ἄλλων, διωδικόμενοι ἐν ἐπαγγελίᾳ
ὡς χρεῖσθε ἀποστόλοι.

*Et n'auons point cherché gloire des
hommes ne de par vous, ne par autres :
iaçoit que nous eussions peu monstrier
autorité comme apostles de Christ :*

7. Ἀλλ' ἐγγιγήμεν ἡμῶι ἐν μέσῳ
ὑμῶν ὡς ἀντροπὸς πατρὸς τῆς
αὐτῆς τέκνα.

*Mais nous auons esté doux au mi-
lieu de vous comme si vne nourrice
nourrissoit tendrement ses enfans.*

8. Οὕτως ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν ὑμῶν ὡς
καὶ ὑμεῖς μετὰ δούλῳ ὑμῶν οὐ μένον
τὸ διαγγέλλειν τὴν θείαν, ἀλλὰ καὶ
τὰς ἐκείνων ψυχὰς, διότι ἀγαπη-
τοὶ ἡμῶν γὰρ ὡς πατέρες.

*Estans donc ainsi affectionnés envers
vous, souhaitions de vous eslargir, non
seulement l'Euangile de Dieu, mais
aussi nos propres ames : pource que
vous estiez bien-aimés de nous.*

9. Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοί, τὸν
ποῦν ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον. νυκτὸς
γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς
τὸ μὴ ἐπιθεσθῆσαι τινα ὑμῶν ὀνη-
ρυσμῶν εἰς ὑμᾶς τὸ διαγγέλλειν
τὴν θεοῦ.

*Car, freres, vous auex souenance
de nostre labour & travail : veu que
nous vous auons presché l'Euangile de
Dieu, besoignons nuit & iour, afin de
ne charger aucun de vous.*

10. Ὑμεῖς μαρτυρεῖτε, καὶ ὁ θεὸς, ὡς
ὁσίων, καὶ δικαίων, καὶ ἀμεμπτῶν
ὑμῶν τοῖς τοῖς δούλοισιν ἐγγιγήμεν.

*Vous estes témoins, & Dieu aussi,
comment nous-nous sommes portés
sainctement & iustement, & sans repro-
che envers vous qui croyez :*

11. Καθὼς περ οἴδατε, ὡς ἐκ πατρὸς
ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτῶν.

*Ainsi que vous suez que nous en
chacun de vous (comme en pere en ca-
faux.*

I. AD THESSALON.

CAP. II.

6. Nec querentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab aliis.

Neither sought we praise of men / neither of you / nor of others.

7. Cum possemus vobis onerari, ut Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foret filios suos.

When we might have bene charged / as the Apostles of Christ: but we were gentle among you / even as a nurse cherishes her children.

8. Ita desiderantes vos, cupide volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis.

Thus being affectioned towards you / our good will was to have dealt unto you / not the Gospel of God only / but also our own souls / because ye were so dear unto us.

9. Memores enim estis fratres laboris nostri & fatigationis, nocte & die operantes, ne quem vestrum gravemus, predicavimus in vobis Evangelium Dei.

For ye remember / brethren / our labour and travail: for we laboured day & night / because we would not be chargeable unto any of you / and preached unto you the Gospel of God.

10. Vos testes estis & Deus, quam sancte, & iuste, & sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus.

Ye are witnesses / and God also / how holy / and just / and blameless / so we behaved our selves among you that believe.

11. Sicut scitis qualiter unumquemque vestrum (sicut pater filios suos.)

As ye know howe that we caren one of you / as a father his children.

I. An die Thessalonicher.

Das II. Capitel.

6. Haben auch nicht ehre gesucht von den Leuten / weder von euch / noch von andern.

Wi soget oe ick are aff Menschen / huerden aff eder / oe ick aff andre.

7. Hatten euch auch mögen schwer sein als Christi Apostel / sondern wir sind Mütterlich gewesen bey euch. Gleich wie eine Amme ihrer Kinder pfleget.

Wi maatte oe verei eder til besuarelse / som Christi Apostel. Wen wi vaare moderlike hoff eder / lige som en Amme pletter sine Børn.

8. Also hatten wir herzenslust an euch / vnd waren willig euch mit zu theilen / nicht allein das Evangelium Gottes / sondern auch vnser leben / darumb / daß wir euch lieb haben gewonnen.

Saa hassdewi oe hertens lyst aff eder / oe vaare villige til at dele med eder / ick aleeniste Guds Evangelium / men ogsaa vore lif / fordi / at vi singet kærlighed til eder.

9. Ihr seht wol eindächtig / lieben Brüder / vnser arbeit / vnd vnser mühe / denn tag vnd nacht arbeiten wir / daß wir niemand vnter euch beschwerlich weren / vnd predigten vnter euch das Evangelium Gottes.

I komme vel ihu / kære Brodre / vort arbeide oc vor tæmme / Thi vi arbejdede dag oc nat / at vi skulde inge vere til besuarelse iblant eder / oc predikede Guds Evangelium iblant eder.

10. Das seht jr zeuge vnd Gott / wie heilig vnd gerecht vnd vnsträflich wir bey euch (die jr glaubig waret) gewesen sind.

Der ere i Vidne til oe Gud / med huad heilighed oc huoreiserdelige oc vstraffelige vi vaare hoff eder (i som trode.)

11. Wie jr denn wisset / daß wir / als ein Vater seine Kinder / einen jeglichen vnter euch.

Lige som i oc vide / at vi huer besynderlige iblant eder / lige som en Fader sine Børn.

I. A Thessalonycen.

Kapitel II.

6. Ani gime hiedati od liti chvati / ani od vasi / ani od givnych.

Ani hofat od vasi / ani od givnych.

7. At gime mohli vasi ober / jovat / nato Kristorei Apostoli: ale boli gime tak pokos / gni mzy vami / nato koch Matka krmij Syny své.

Mogaw vasi ober / jovat / nato Kristorei Apostoli: ale boli gime tak pokos / gni mzy vami / nato koch Matka krmij Syny své.

8. Takové nachy / mohli givati / tak vami / chetli gime / Erde vovati vami / netoliko Evangelium Bozji / ale tak i jovo / v nasse: nebo gime nam vlné / ni napmiletgij.

Tak tedychutlivost prece vami / kedac / zabavim vami vzy / jyc me tyko / Evangelium Bozji / ale tak i jovo / v nasse: nebo gime nam vlné / ni napmiletgij.

9. Pamatugete / jagsté / Bratři / na práci / nasy / a ktera / gime vstavali / vedne v nasy / pracujice / abychom / jadrného / zvas / neobez / jovat / kaji / vami Evangelium Bozji.

Abowem bracia pametaete / prace nase / v slovo / gdy v nasy / cy vvedne robie / abychom / jadrného / zvas / neobez / jovat / kaji / vami Evangelium Bozji.

10. Wo sami gite / svobdov / toho v Duoh / ktera / gime / tak / spravdli / v bez / auho / ny obcovati / mzy vami / keri / kji gite / v vili.

Wy / sw / adlowe / testacie / v Bog / tak / smy / swatobli / e / spravdli / wie / v bez / naga / nenia / jyl / mzy vami / keri / kji gite / v vili.

11. Jakož wiste / ktera / gedno / ho / tak / zho / was / nato / Dce / Synuow / swych.)

Jako wiste / ktera / gedno / ho / tak / zho / was / nato / Dce / Synuow / swych.)

ב
12. בָּצִיזוּ הַנּוֹן וּמְלִיזוּ הַנּוֹן
בְּלִבְכֶם וּמִסְחָדֵיכֶם לָכֵן
הִתְהַלְכוּ אִיךָ הַיָּמִים
לֹא לֵהָא הוּא דְקָרְבָן
לְמִלְכֻתָּהּ וְלִשְׂבָחָהּ:

*Efortato, è consolato, è protestatoui
che caminasse degnamente secondo l'id-
dio, che s'inchiamati al suo regno & à la
sua gloria.*

13. מְטִיל הַנֶּפֶשׁ אֶחָד חָנָן
מִיָּדֵינוּ אֲמִינָה אֵת לֹאֵהָא
הַמְלִיכָה דִּלְהָא דְקָבֵל תֵּנוּ
מִן לֹא הוּא אִיךָ מְלִיכָה
דְּפִנִי גִשָׁא קְבֵל תֵּנוּהָ אֵלָּא
אִיכְנָא דִּיאִתִּיהָ שְׂרִירָאִית
מְלִיכָה דִּלְהָא וְהִי בְּעֵבְרָה
מִסְתַּעֲרָה בְּכֹן וּבְאֵלֵינוּ
דְּמִיָּמֵינוּ:

*Per questo ancor noi rendiamo con-
tinuamente grazie à Dio, che quando Voi
riceveste la parola di Dio, che hanete scla-
tada da noi, riceveste non parola d'huomo,
ma parola di Dio (come veramente è)
laquale ancora opera in Voi che credete.*

14. אֲנִתְּנוּ דִין אֶחָד
אֲתִדְּבִיתוּ לְעֵדָה דִּלְהָא
דְּבִהוּדָה הָלֵין דְּבִשׁוּעָה מִ
מְשִׁיחָה דִּהִיכֹן סִבְרָתוֹן
אֶחָד אֲנִתְּנוּ מִן בְּנֵי שְׂרָבְתְּכוֹן
אִיכְנָא דִּיאִתִּיהָ הַנּוֹן מִן
יְהוֹדָיִם:

*Imperoche Voi, fratelli, sete fatti imi-
tatori de la Chiese di Dio che sono ne la
Giudea in Christo & v: peroche ancor
Voi hanete patito la medesima cosa da
quella de la vostra propria gente, si come
ancor noi da i Giudei.*

15. הַנּוֹן דְּלִמְדוֹן שׁוּעָה
מְשִׁיחָה קִטְלוּ וְלִבְרָה
הַמְּבָחֵן וְלֹן דְּבִי וְלֹאֵהָא
לֹא שְׂפִירָיו וְעִבְדֵּיו סְקִיבָלָה
לְכִלְהוֹן בְּנֵי אֲנָשָׁא:

*Iguale hanno similmente occiso il Si-
gnor Iesus, & i lor proprii Profeti, & han-
no perseguitato ancor noi, & non piaccio-
no à Dio, & son contrarij à tutti gli hu-
mani.*

ב
12. הִתְחַנְנוּ לָכֵם וְנַחֲמֵנוּכֶם
וְהַעֲדוּ לְחַתְהֵלְכְּ וּלְהוֹלֹת תְּמִימִים
לִפְנֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא לָכֵם
אֶל־מְלֻכּוֹת כְּבוֹדוֹ:

*Exhortauamos y consolauamos, y hos pro-
testauamos que anduiesseis como es digno de
Dios que hos llamó à su Reyno y gloria.*

13. עַל־כֵּן גַּם אֲנַחְנוּ מוֹדִים
לֵאלֹהִים לְנִצָּחָה כִּי־בְקָחְתֶּם
מִמֶּנּוּ אֶת־דְּבַר שְׁמוּעָה אֱלֹהִים
לְקַחְתֶּם לֹא דְבַר חַיָּאֲנָשִׁים כִּי־
אִם כְּמוֹהוּ בְּאֵמַת דְּבַר אֱלֹהִים
אֲשֶׁר גַּם פּוֹעֵל בְּכֶם חַיָּאֲמִינִים:

*Por lo qual tambien nosotros hezemos gra-
cias à Dios sin cessar, de que auiendo recebido
de nosotros la palabra de la doctrina de Dios, la
recebistes no como palabra de hombres, mas
(como à la verdad lo es) como palabra de Dios
el qual obra en vosotros los que creyistes.*

14. כִּי־אַתֶּם מִדְּמִים גִּהִיָּתִים
אֶחָד לְעֵדוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּיהוּדָה
בִּישׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ כִּי־כָבֹדָה עֲנִיתֶם
גַּם אַתֶּם מִחֲבָרֵי מִטִּיָּכֶם כְּמוֹ
גַּם הֵמָּה מִיהוּדִים:

*Porque vosotros, Hermanos, auays sido imi-
tadores en el Christo Iesus de las Iglesias de Di-
os que estan en Judea, que auays padecido rambi-
en vosotros las mismas cosas de los de vuestra
proprianacion, como tambien ellos de los Ju-
dios.*

15. אֲשֶׁר גַּם אֶת־אֲדֹנֵינוּ יֵשׁוּעַ
הַמָּשִׁיחַ הַמִּיתוּ וּבְיָאִיתֶם וּדְרָכֵינוּ
וְאִנֵּם טוֹבִים בְּעֵינֵי אֱלֹהִים
וְהִיָּתִיבְתֶּם הַפֶּךְ מִכָּל־בְּנֵי
אָדָם:

*Que rambien mataron al Sennor Iesus, y à
sus proprios Prophetas: y à nosotros nos han
perseguido. y no son agradables à Dios, y a todos
los hombres son enemigos:*

6.

12. Παρηκολούωτες ὑμᾶς καὶ
παρομιλοῦμενοι καὶ μαρτυροῦμενοι,
εἰς τὸ περιπατεῖσθαι ὑμᾶς ἀζιως
τῷ θεῷ & καλουτὶ ὑμᾶς εἰς
τὴν αὐτοῦ βασιλείαν & δόξαν.

*Auons exhorté & consolé, & adiuuë, que
vous cheminassiez dignement, comme
il est seant selon Dieu qui vous appelle à
son royaume & gloire.*

13. Διὰ τούτου καὶ ἡμεῖς διαχα-
ριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀβυσταλῶς, ὅτι
παρολαβόντες λόγον ἀκούης παρ'
ἡμῶν, τῷ θεῷ, ἰδέξαμε & λόγον
ἀνθρώπων, ἀλλὰ, καθὼς ἐστὶν ἀ-
ληθῶς, λόγον θεοῦ ὅς καὶ ἐνεργεῖ-
ται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

*Pour cette cause aussi, rendons-nous
graces à Dieu sans cesse, de ce que quād
vous auez receu de nous la parole de la
predication de Dieu, vous l'auez receu-
ue, non point comme parole des hom-
mes, mais (ainü qu'elle est véritable-
ment,) comme parole de Dieu, laquelle
aussi besongue auez efficace en vous
qui croyez.*

14. Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐβλήθη-
τε, ἀδελφοί τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ
θεοῦ τῶν ἁγίων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐν
ἰησοῦ ἡσού, ὅτι καὶ αὐτὰ ἐπαθῆτε καὶ
ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλε-
τῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰου-
δαίων.

*Car, freres, vous estes faits imita-
teurs des Eglises de Dieu qui sont en
Judee en Iesus Christ, par ce que vous
auez aussi souffert les mesmes choses de
par ceux de vostre propre nation, com-
me aussi accuz par les Juifs:*

15. Τῶν καὶ τὸν κύριον & πατρί-
ναντων ἰησοῦ, καὶ τοῦς ἰδίους προ-
φήτας, καὶ ἡμεῖς ἐκδιωξάντων,
καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πάντων
ἀνθρώπων ἐναντίων.

*Lesquels ont mesme mis à mort le
Seigneur Iesus, & leurs propres pro-
phetes, & nous ont dechassés & ne plai-
sent point à Dieu, & sont aduersaires à
tous hommes:*

CAP. II.

12. Deprecantes vos & cōsolantes, testificati sumus ut ambulareis dignē Deo, qui vocavit vos in suum regnum & gloria n.

Erher'ed you/and comforted/and be-
soughte that ye woulde walke worthe of
God; who hath called you unto his king-
dome and glorie.

13. Ideo & nos gratias agimus Deo sine intermissione: quoniam cū accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed (sicut est verē) verbum Dei, qui operatur in vobis qui credidistis.

For this cause also thanke we God
without ceasing; that when we recom-
mend of to the worde of the preaching of
God; he receiveth it not as the worde of
men; but as it is inderde the worde of
God; which also worketh in you that
believe.

14. Vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum Dei quæ sunt in Iudæa in Christo Iesu; quia eadem passi estis & vos à contribulibus vestris, sicut & ipsi à Iudeis.

For Brethren ye are become follo-
wers of the Churches of God; which in
Iudæa are in Christ Iesus; because ye
have also suffered the same things of
your owne country men; even as they
have of the Jewes.

15. Qui & Dominum occiderunt Iesum & Prophetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus adversantur.

Who both killed the Lorde Iesus/
& their owne Prophetes; and have per-
secuted us; and God they please not;
and are contrarie to all men.

Das II. Capitel.

12. Ermahnet vnd getröstet vnd bezeugt haben / daß ihr wandeln solltet würdiglich für Gott / dereuch beruffen hat zu seinem reich vnd zu seiner herzigkeit.

Formanede/oc trofede/oc vtrömede/et i stulde van-
dre verdelige saar Gud/ som salde eder til sit Rige oc
til sin Herlighed.

13. Darumb auch wir ohn unterlaß Gott danken/ daß ir/ da ir empfienget von vns das Wort Göttlicher Predig/ namet ihrs auff/ nicht als Menschenwort/ sondern (wie es denn warhafftig ist) als Gottes Wort/ welcher auch wirket inn euch/ die ihr glaubet.

Der saare tacke til oc Gud vden afflabest/ at i/
der i singe den guddommelige predicens Ord aff oss/
da anamme de i der/ icke som Menneiskens ord/ men li-
ge som Guds Ord (som der oc sandelige er) huilten
som oc arbejder vdi eder/ i som tro.

14. Denn ihr seht Nachfolger worden / Lieben Brüder / der Gemeinde Gottes in Iudæa / inn Christo Iesu/ daß ihr eben dasselbige erlitten habt von euren Blutsfreunden / das jene von den Juden.

Ihi at i/ have Brødre: erbleffne Guds Menige
heds Efterfølgere/ som er i Iudæa/ vdi Christo Iesu/
At i lige haaffue ledet det samme aff eders Fænder/ som
de aff Iøderne.

15. Welche auch den HERRN Iesum getödtet haben/ vnd ihre eigene Propheten/ vnd haben vns verfolget/ vnd gefallen Gott nicht/ vnd sind allen Menschen wider.

Huilt de der oc ihleffte den HERRE Ihe-
sum/ oc deris egne Propheter/ oc forfulde oss/ oc de be-
hage Gud icke/ oc ere alle Menneiske imod.

Kapitola II.

12. Propter & testificati sumus ut ambulareis dignē Deo, qui vocavit vos in suum regnum & gloria n.

Uppomnått y testificati sumus ut ambulareis dignē Deo, qui vocavit vos in suum regnum & gloria n.

13. Propter & nos gratias agimus Deo sine intermissione: quoniam cū accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed (sicut est verē) verbum Dei, qui operatur in vobis qui credidistis.

I przeto też dziękujemy Bogu
za trwałość i to, że wy przyjmujecie
słowo Boga i oświecacie się i żyjecie od
nas / przyjmując nie za słowo lud-
zkie / ale (tak jak jest w prawdzie) słowo
Boga / które działa w was / którzy wi-
erujecie.

14. Wy jesteście Bracia / wcielnici / gście następcomi /
Ewangelium Bożkie / którzy głau-
wicie w Jidomstwie / w Chrystu Je-
szu: i tak gście takowem / jak
trpeli od waszych Pokolenij /
jak oni od Jidow.

Abowiem bracia / ci którzy
następowacie doświadczeni /
w Chrystu Jeśu / i tak gście takowem /
jak trpeli od waszych Pokolenij /
jak oni od Jidow.

15. Którzy gśau w Pana Bo-
żego zabili i swój Proroka / a
nám se protivili / a Bogu se
nelibij.

Którzy też Pana Jezusa zabi-
li / y własne Proroctwo nas wzma-
li / a nam się przeciwstawili / a Bogu
się nie lubili.

ב

16. דכליו לן דמלל עם
עממא די אחון למשלמו
הטהיהון בכל דבן מטי דין
עליהון רוגזא עד מנ
לחרתנא:

*Proibendo il parlare ai Gentili, ar-
reso che si salvano, per colmare sempre i lor
peccati: perché l'ira è venuta sopra essi
infino à l'estremo.*

17. רנו דין אחי רינו יתמא
מנכון ובנא השעתא באפיו
ולן בלבן ויתראר
אחפסון למחא אפסון
בחיובא סגנא:

*Hor moi, fratelli, essendo prius de voi
per un poco di tempo con la presentia, non
già col cuore, tanto maggiormente ci sia-
mo impegnati con molto desiderio di ve-
der la vostra faccia.*

18. רכין דנאחא לותכון
אנא פולוס חדא ובו
ותרתין וצוכני סטנא:

*Per il che, siamo voluti venire a voi
(certamente io Paulo) & una volta è
due: ma satana ci ha impedito.*

19. אינו ציר שבון וחדותן
וכילא דשוכהו אלמא
אנתון קדם מנו יעד
במחיתיה:

*Perche quale è la nostra speranza, o
allegrezza, o corona di gloria? non siete
ancor voi nel conspetto del nostro Signor
Iesus Christo, né la sua venuta?*

20. אנתון אמן ציר
תשבחותן וחדותן:

*Certamente voi siete la nostra gloria
& allegrezza.*

א. ומטול דלג חמסון
צבין למכש באחינאוס ב
בלחדין:

*Per lo qual cosa, non potendo noi più
sostenere, ci parve bene d'esser lasciati so-
li in Athena.*

ב

16. הכלאים אורגו מדבר אל
הגוים להושעם עד אשר תמלאו
עונותם תמיד ותקדיים אותם
חרון אף יהיה ותמך עליהם
עד בלה ויחרצה לנצח:

*Defendiendonos que no hablemos a las Gen-
tes para que se saluen: para que hincha la medi-
da de sus peccados siempre: porque la ira (de
Dios) los ha alcanzado hasta el cabo.*

17. ואנחנו אחינו כי שכל
שכלנוכם לעת השעה בפנים
אך לא בלב על יתר מהרג
לראות את פניכם ברכ המדחי:

*Mas Hermanos, nosotros priuados de vo-
sotros por un poco de tiempo, de la vista no del
coraçon, por tanto nos apresuramos mas con
mucho desseo para ver vuestro rostro.*

18. על כן נכסה נכספנו לבוא
אליכם (אני פולוס) גם אחת
פעם וגם פעמים נכלאנו
השטן:

*Por lo qual quiesimos venir à vosotros, yo
Paulo à la verdad, una vez y otra: mas embaracó-
nos Satanás.*

19. ומי תקותנו או שמחה
או עטרת תהלות הלא גם
אתם לפני אדנינו ישוע המשיח
בביתו:

*Porque que es nuestra esperança, o gozo, o
corona de que meglorie? no soys vosotros de-
lante del Sennor nuestro Iesus el Christo en su
venida?*

20. כי אתם הוים כבודנו
ושמחתנו:

Que vosotros soy- nuestra gloria y gozo.

ג

א. על כן בלאנו להכיל ונתאפק
נצטוב לגו לבדנו באחינאוס:

*Por lo qual no esperando mas acordamos
de quedarnos solos en Athenas.*

ג.

16. Καλυόντων ὑμᾶς τῆς ἰθιῆτι
λαλήσαντα σωθῶσι, ἵνα τὸ αἰα-
πληρῶσαι αὐτῶν πρὸς αἰμαρτίας
πάντοτε ἐφθασε δι' ἐσ' αὐτοὺς ἡ
ὀργὴ εἰς τέλος.

*Nous empêchant de parler aux Gen-
tils à ce qu'ils soyent sauvés, afin qu'ils
comblent toujours leurs peccés: car
l'ire est parvenue sur eux iusqu'au bout.*

17. Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, ἀπερ-
φανομένους ἀφ' ὑμῶν πρὸς και-
ρὸν ὥρας, προσώπω, οὐ παρδία,
περισσότερος ἑαυτοῦ ἀσχυρῶς τὸ
προσώπου ὑμῶν ἰδεῖν ἐν παλῇ ἐ-
πιθυμίᾳ.

*Or, freres, autant que nous auions
esté priés de vous pour un moment de
temps, de vous, nō point de cœur, nous-
nous sommes employés avec grand de-
sir de voir vostre face.*

18. Διὸ ἡ ἐπιθυμία ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν παύλα, καὶ ἄ-
παξ καὶ δις, καὶ ἐνέσχευεν ἡμᾶς
ὁ σατανᾶς.

*Pourtant nous-nous voulu venir
vers vous (au moins moi Paul) une fois,
voire deux: mais Satan nous y a mis de
fourbier.*

19. Τίς γάρ ἡμῶν ἐλπίς, ἡ χαρὰ,
ἡ εὐφροσύνη καυχώσεως; ἡ οὐκ ἐ-
ὑμεῖς ἐμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτῇ παρου-
σίᾳ.

*Car quelle est nostre esperance, ou
ioye, ou couronne de gloire? n'est-ce
pas vous assis devant nostre Seigneur
Iesus Christ à la venue?*

20. Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν
καὶ ἡ χαρὰ.

*Certes vous estes nostre gloire &
ioye.*

ΚΕΦΑΛΑ. γ.

Διὸ μὴ ἐπιείκοις ἀνδεύειν
αὐτοῦ κατὰ ἀφροσύνην ἐν
ἀθῶναις μένει.

*Parquoi ne pouuans plus endurer,
il nous a semblé bon d'estre laissés seuls
en Athenes.*

CAP. II.

16. Prohibentes nos Gentibus loqui ut salvi fiant, ut implant peccata sua semper, praevenit enim ira Dei super illosque in finem.

And forbidd us to preach unto the Gentiles: that they might be saved: to fulfil their sinnes alwayes: for the wrath of God is come on them: to the vntill.

17. Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horum, alpectu, non corde: abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio.

Forasmuch/ Brethren: as we were kept from you for a season/ concerning sight: but not in the heart: we enforced it more to see your face with greater desire.

18. Quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, & semel & iterum: sed impedivit nos Satanas.

Therefore we would have come & unto you (I Paulus) least once or twice: but Satan hindered us.

19. Quia est enim nostra spes, aut gaudium aut corona gloriae: Nonne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis, in adventu eius?

For what is our hope or joy or crown of glorying? are not our eyes on it in the presence of our Lord Jesus Christ at his coming?

20. Vos enim estis gloria nostra & gaudium.

Yes: ye are our glory and joy.

CAP. III.

Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis.

Wherefore since we could no longer forbear: we thought it good to remaine at Athens alone.

Das I I. Capitel.

16. Behren vns zusagen den Heyden/ damit sie selig würden/ auff daß sie ihre sünde erfüllen allewege/ denn der zorn ist schon endlich über sie kommen.

De formene off at eale all Hedningene/ mee huilt/ der de maatte bliffue salige/ paa der de lunde opfolde deris synder allewege/ Thi Breden er allerede endelst/ ge kommen offuer dem.

17. Wir aber/ lieben Brüder/ nach dem wir etwer eine weile beraubet gewesen sind/ nach dem angesichte/ nicht nach dem herten/ Haben wir desto mehr geeilet/ etwer angesicht zu sehen/ mit groffem verlangen.

Men wi/ kære Brødre/ effter at vi haaffue nogen tid været raffuede fra eder/ effter anseet: icke effter herte/ da haaffede vi diiff mere/ at see eders ansigt mer stort forlængelse.

18. Darumb haben wir wollen zu euch kommen (ich Paulus) zweymal/ vnd Satanas hat vns verhindert.

Der saare vilde vi komme til eder (ieg Paulus) ho gange/ oc Satanas forhindrede oss.

19. Denn wer ist vnser hoffnung oder freude/ oder Kron des ruhms? Sent nicht ists für vnserm HERRN Jesu Christo/ zu seiner zukunfft?

Thi huer vor Haab eller Glæde/ eller roffis Krone? Er icke oc i der saar vor HERRN Ihesu Christo/ i hans tilkommelse?

20. Ihr sent ja vnser ehre vnd freude.

Iereto vor ere oc glæde.

Das III. Capitel.

Darumb haben wirs nicht weiter wollen vertragen/ vnd haben vns lassen wolgefallen/ daß wir zu Athen alleine gelassen wurden.

Der saare vilde vi det icke ydermere fordrage/ oc vi lode være off behagelige/ at bliffue alene i Athen.

Kapitola II.

16. Brånijeenam abychom nemluvili Dohanuom/ aby spasen bñt mohtli/ aby tal wñby wpyinili hñijch swt. Niebo gest pfiffet hñtw Dofij nant af do sonce.

Brånac nam febychmy me mowit pogánom cymby byli zba: wien/ aby zámie wpyinili/ gzes chytow/ abowiem ogarnal te gaww aj do sonca.

17. Wypaf Bratij gsaue zbaweni wás na tas nedlau: hy oblietgem/ alene frdem: welmi gñme chitwli byli widet: ci twat wafy s mnohau jados filij.

Imy brácia bedac ofterocías lynti bez was na krotki cjas obliet cñobácia me frdem/ wprzymies liny sie stárali widet obliet wás se z wielka chucia.

18. Neb chetligsmepfigijet l wám/ ná jagijet Pawel ged: nau y podruht/ ale pfetazyl nam Sathanas.

Dla tego smy chetli przyé do was/ (wloste ja in Pawel) raz y powtore/ ale pfetazyl nam Sathan.

19. Neb jagijet kerz nasse gest nadteq/ aneb radost/ aneb Koruna Sláwy: Wafat wy pfed Pánem nashym Gesh: nem Kroytem gñe/ w pfijich gñe:

Abowiem Kroyz jest wáfijetá nashá/ abowiem se/ abo Koroná/ z Kroytym si ta chotit: Jzali ale wy pfed oblietnostá Pána nashogo Jesu Kroytá w przyéie te: go?

20. Wy jagijet gñe sláwa nashy radost.

Jáste wy testefíte chwala nás sa y w selem.

Kapitola III.

Nketoj neprodltwagijce: wijce/ lijbito se nám/ aby chom sami juostali w Athe: nách:

Jtál gñy smy sa z wstzymác sic nie mogli/ zdálo se nám iá rreč nálepšá aby smy sami w Athenách zostali.

I

2 וְשִׁלְחֵנוּ אֶת-טִימוֹתָאוֹס אֲחֵינוּ
וּמִשְׁרֵת אֱלֹהִים וְעֹתָרֵנוּ בְּכַשְׁוֹרָת
הַמִּשְׁיָח לְסַעֲדָכֶם וּלְנַחֲמָכֶם
עַל-אֲמוֹנָתְכֶם :

*E mandammo Timoteo nostro fratello,
è ministro del Dio, è nostro coadiutore nel
l'Evangeliu di Christo, à confirmarhos et exhor-
tarlos en vuestro fide.*

3 הֲלֹא אֲנִי מֵכֹחַ
תְּתַקְּטַע לָהּ בְּאוֹלֶצְנֵהָ
הַלֵּין אֲנִי אֶתְּחַד צִיר דָּרְעִין אֲב
אֲנִי הַלֵּהָרָה הוּא סִימִין :

*Talente che alcuni non si turbassero
per queste tribulationi: perche noi medes-
imi sapiamo che noi siamo deputati a que-
sto.*

4 אֲף כִּד לִוְתָּכוֹן הִיוּ צִיר
הַדְּמוּ אֲמָרוּ לָכוֹן הַעֲתִידִין
לְמִתְּאֲלָצוּ אִיכְנָה הִידְעִין
אֲנִי הַהִנָּה :

*Perche quando noi eravamo ap-
presso di voi, voi producevamo che noi dave-
mmo paxi de l'afflictione, come è auu-
mato, a' voi lo sapete.*

5 מִטּוֹל הֵנָּה אֲף אֲנִי לֹא
חֲמִסְנָה עַד מָה הַשְׁדָּרָה
הַאֲדַע הִימְנִיתְכוֹן הַלְּמָה
יְנַסִּיכוֹן מִנְּסִינָה וְהִנָּה
עֲמִלוֹ סְרִיקָה :

*Per questa ragione ancora non pe-
rimo piu sostenuto, mandai per consolar
la vostra fede: accioche il sentimento non
vi hauesse in qualche modo cessato, e la
nostra fatica fusse dimenata vana.*

6 הֲשֵׁא דִין מִן דְּאֲתָנָה
לוֹתוֹ טִימוֹתָאוֹס מִן
צְאִידִיכוֹן וְסִבְרוֹן עַל
הִימְנִיתְכוֹן וְעַל חֻבְכוֹן
הַאִית לִוְתָּכוֹן עֵינֵהֶם טָבָה
בְּכָל עֵד וְסִינִי אֲנִי לִמְ
לְמִדְּיוֹ אִיכְנָה דְּאֵף הֵנָּה
לָכוֹן :

*Et essendo poco fa venuto Timotheo da
voi à noi, et haueudo annuntiato la
fede è charità vostra, è che haueste sempre
buona memoria di noi, desiderando ve-
derci, come ancor noi fare.*

II

2 וְשִׁלְחֵנוּ אֶת-טִימוֹתָאוֹס אֲחֵינוּ
וּמִשְׁרֵת אֱלֹהִים וְעֹתָרֵנוּ בְּכַשְׁוֹרָת
הַמִּשְׁיָח לְסַעֲדָכֶם וּלְנַחֲמָכֶם
עַל-אֲמוֹנָתְכֶם :

*Yembiamos à Timotheo nuestro Hermano
y ministro de Dios (y ayudador nuestro) en el
Euangelio del Christo, à confirmarhos y exhor-
tar hos en vuestra fe:*

3 פֶּן יַחֲדָה לְבַבְכֶם עַל-צָרוֹתַי
וּמַצְיוֹתַי הָאֵלֶּה כִּי-אֲנִי
יודעים כִּי-לֹא אֶת הוֹשָׁמִי :

*Para que nadie se mueua en estas tribulacio-
nes: porque vosotros sabeyd que nosotros somos
puestos para esto.*

4 וְכִי-עוֹדֵנוּ הִיָּנוּ עִמָּכֶם
לְכָנָנוּ לָכֶם כִּי-עֲתִידִים הִיָּנוּ
לְעִנִּיָּה אִיכְנָה גַם צָהָה וְיודעים
אֲנִי :

*Que aun estando con vosotros hos predica-
uamos que auiamos de passar tribulaciones, co-
mo ha aconcecido y lo sabeyd.*

5 עַל-פֶּן גַּם-אֲנִי לֹא יִכְלֵתִי
לְהִתְאַפֵּק וּשְׁלַחְתִּי לְדַעַת אֶת-
אֲמוֹנָתְכֶם פֶּן יִנָּסֶה אֲתָכֶם
הַמִּנְסָה וּלְשִׁינָה תְּהִי-גִיעָתְנוּ :

*Por lo qual tambien yo no esperando mas,
he embiado à reconocer vuestra fe, que por ven-
tura no hos aya tentado el Tentador, y que nue-
stro trabajo aya sido en vano.*

6 וּמַעַתָּה בָּבוֹא טִימוֹתָאוֹס אֲלֵינוּ
מִמָּכֶם וַיִּשְׁבֵּר אֹתָנוּ אֶת-
אֲמוֹנָתְכֶם וְאֶת-אֶהֱבָתְכֶם וְכִי-
תִזְכְּרוּ לָנוּ בְּטוֹב תָּמִיד וְכִי-
תִתְּאוּ לִרְאוֹת אֹתָנוּ כְּמוֹנוּ גַם
אֲתָכֶם :

*Empero boluendo de vosotros à nosotros
Timotheo, y haziendo nos saber vuestra fe y cha-
ridad: y que siempre teneys buena memoria de
nosotros, desicando vernos como tambien no-
sotros à vosotros.*

γ.

2. Καὶ ἐπέμψαμεν πρέβιον τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ διδάσκον τὸ
εὐαγγέλιον ὑμῶν ἐν τῷ δὲ αὐτῷ
ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, εἰς τὸ ἐπὶ ἐλπίδι
ὑμῶν καὶ ἐν ἀγάπῃ ὑμῶν πρὸς
τῆς πίστεως ὑμῶν.

*Et auons enuoyé Timothee nostre
frere, & ministre de Dieu, & nostre com-
pagnon d'œuvre en l'Evangile de Christ,
pour vous affermir, & pour vous ex-
horter touchant vostre foy:*

3. Τῷ μηδὲνα στήνεται ἐν ταῖς
θλίψεσι παντός. αὐτοὶ γὰρ εἰδότες
ὅτι εἰς τὴν αἰώνιον.

*Tellement que nul ne se soit troublé
en ces afflictions: car vous mesmes vous
savez que nous sommes ordonnés à ce-
la.*

4. Καὶ γὰρ ὅτι περὶ ὑμῶν ἡμεῖς,
περὶ ἐλπίσμεν ὑμῶν ὅτι μέλλομεν
θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγγίγνεται, καὶ
οἶδατε.

*Car quand nous estions avec vous
nous vous prediquions que nous aurions
à souffrir afflictions: comme aussi il est
aduenu, & vous le savez.*

5. Διὰ τὴν αἰγὴν μηκέτι εἴγωμεν
ἐπιμελεῖσθαι εἰς τὸ γινώσκειν τὴν πίστιν
ὑμῶν, μή πως ἐπιέσσω ὑμῶν ὁ
πράγαν, καὶ εἰς νέον ἡμεῖς ὁ
καὶ ὑμῶν.

*Et pourtant aussi ne pouvans plus
cadurer, ie l'ai enuoyé pour cognoistre
de l'estat de vostre foy: ie pour que ce-
lui qui i este, ne vous eust tenté en quel-
que sorte, & que nostre labour ne fust
tourné à néant.*

6. Ἀπὸ δὲ ἐλπίσμεν πρέβιον
περὶ ὑμῶν ἀπὸ ὑμῶν, καὶ διὰ γ-
ραμμάτων ἡμῶν τὴν πίστιν καὶ τὴν
ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἐχετε μνή-
αν ἡμῶν ἀγαθῶν πάντες, ὅτι πο-
θούμεν ὑμῶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ
ὑμεῖς ὑμῶν.

*Où n'agistes Timothee étant ve-
nu vers nous de devers vous, & nous a-
yant apporté ioyeuses nouvelles tou-
chant vostre foy & charité, & comme
vous avez toujours bonne souvenance
de nous, desirans grandement nous voir
comme nous aussi vous.*

CAP. III.

2. Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei in Evangelio Christi, ad confirmandos vos & exhortandos pro fide vestra.

Und habe sent Timotheum our brother and minister of God / and our lawfull fellow in the Gospell of Christ / to stablish you / and to comfort you touching your faith.

3. Ut nemo moveatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis, quod in hoc possumus.

That no man should be moved with these afflictions: for ye know full well that we are appointed therunto.

4. Nam & cum apud vos essemus, predicabamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, & scitis.

For verely when we were with you / we told you before that wee should suffer tribulations / even as it came to passe and yet know it.

5. Propterea & ego amplius non sustinens, nisi ad cognoscendum fidem vestram: ne forte tentaverit vos is qui testatur, & inanis fiat labor noster.

For this cause / when I could no longer forbear / I sent him that I might knowe of your faith / lest it seeme that hee had tempted you in any sort / and that our labour had beene in vaine.

6. Nunc autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante à nobis fidem & charitatem vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut nos quoque vos.

But nowe lately when Timotheus came from you unto us / and brought us good tidings of your faith and love / and that ye have good remembrance of us alwayes / desiring to see us / as we also do you.

Das III. Capitel.

2. Vnd haben Timotheum gesandt / unsern Bruder vnd Diener Gottes / vnd unsern Gehülffen / im Evangelio Christi / euch zu stercken vnd zu ermahnen in ewrem Glauben.

De wissende Timotheum / vor Brod: vnd Guds Dienere: oc vor Verhulperen i Christi Euangelio / at sprack oc at formanc eder leders Tro.

3. Daß nicht jemandt wech würde in disen trübsaln. Denn ir wisset / daß wir darzu gesetzt sind.

Der stulbe icke nogen bliffue mistroftig i denne dröffuelse. Thi i vide / at wi er der al sette.

4. Vnd da wir bey euch waren / sagten wirs euch zu vor / wir würden trübsal haben müssen / wie denn auch geschehen ist / vnd ihr wisset.

De der wi baare hoffeder / da sagde wi eder det tilforn / at wi skulde haaffue dröffuelse / som oc er skeet / oc i vide.

5. Darumb ichs auch nicht länger vertragen / habe ich aufgesandt / daß ich erführe ewren Glauben / auff daß nicht euch vielleicht versucht hette der Versucher / vnd unser arbeit vergeblich würde.

De fordi at ieg kunde der icke lenger fordrage / da vdsendte ieg / at ieg kunde forfare eders tro / at forsegeren icke skulde maade vel skee haaffue forset eder / oc vor arbejds skulde bliffue forgesst.

6. Nun aber / so Timotheus zu uns von euch kommen ist / vnd uns verkündiget hat ewren Glauben vnd Liebe / vnd daß ir unser gedencke allezeit zum besten / vnd verlanget nach uns zu sehen / wie denn auch uns nach euch.

Men nu / der Timotheus er kommen til oss fra eder / oc forkyndede oss eders Tro oc Kærlighed / oc at i becken oss altid til det beste: oc forlangis effier at see oss / lige som oss oersaa effier eder.

Kapitola III.

2. Apostoli gime Timothea Bratra nasheho / a Sluzebnij / ka Dozho / a pomocnika nasheho w Euangelium Christo / wu / aby potwrdil was a nas pomnulit Wiſte wasſſ.

A postaltchmy Tymotheuska brata nashego / a sluzebnj / a pomocnika nashego w Ewangeliey Chrytuſow / aby was potwierdyl w napominal otio was was sey.

3. Aby se jaden nepohnul odni pro zaniutn tro. De b y sami wiſte / se gime na to poslawenij.

Tha aby jaden nie poruſyl ſic w tych wiaſciach / abow em ſami wiſcie jedy na to wyjadzaj.

4. A ldnz geſſit gime v was boli / ptebporisdaſt gime wam / jemame zaniutn tro / ti / yakoſ ſetel ſtalo / a o tom wiſte.

Bo gdychmy byli v was / przydeſymchmy tho wam opowiedal jedy mieli byc wiaſci / co ſie tdy ſtalo / y wiecie.

5. Protoſ y nſ nemoha bli te teſati / poſtal gime / aboch poſnat Wiſru wasſſ / aby ſnad nepolauffel was ten / ſterſz poſauſſ / a tak aby nebyla darto mniſ pracnaffe.

Przeto teſta ta jale mogae ſe wiſzrymaci / poſtalem go abym ſie dowiedzial o wierzy was / iſ by was ſnad / byl nie tuſ / on tuſ / a ci / a jdy ſe proſao nas ſtalo pracnaffa.

6. Nynij pal ldnz pſiſſel Tymotheus k nam od was / a zwſtawal nam Wiſru a ldnz ſtu wasſſ / a ſe pſipomijnate doſſe nas wſpny / jadagice nas wideti / yako tak y my was.

Niedawno tdy Tymotheus od was przyſzedſy do nas / onaye mil nam w arcymilosc was. a iſ nas mać ew dobru pamieć / jaw ſenas jadajac widziac / lato y my tej was.

7 מטול הנגן אמתאן
בכו אחריו על בלהיו אמתו
ואורבנין מטול
הימנותכון :

Per questo, fratelli, noi habbiamo ricevuto consolazione in voi, in ogni nostra tribulatione & necessitate per la vostra fede.

8 נדשן הו חיינו אז
אנחנו מתקדמין בדרך :

Perche noi hora viuiamo, se voi state saldo nel Signore.

9 אידא זיר תודיתא
משפחין למפרע
תלפכין לאלהא על כל
חדתא דחדין
מטולתכון :

Imperato qual ringraziamento possiam noi rendere a Dio di voi, per tutto l'allegrezza di che noi ce rallegriamo per conto vostro nel conspetto del nostro Iddio.

10 אלא דהכא אלהא
נתיראית נתפסף בללא
ובא יסמא דהנא אפכין
ונמור מא דחסידא
הימנותכון :

Preghando sopra modo notte & giorno di veder la vostra faccia, & supplicar la cose che mancano a la vostra fede.

11 הו דין אלהא אבון
וקברו ישוש משיתא יתרוץ
אורבן לתכון :

Hor effe Iddio il Padre nostro, & il nostro Signor Iesus Christo, dirà a il nostro cammino a voi.

12 ויסמא נותר חובכון
דחד לנת חר ולנת כל נש
איכנא דחנן מרבינן
לכון :

Et il Signor vi ricompia di faccia abundar de charité l'un verso l'altro, & verso tutti, si come ancor noi verso voi.

7 על לבן התנחמנו אחי עליכם
בכל צרתכם ומצוקתכם
באמונתכם :

En ello, Hermanos, recibimos consolacion de vosotros en toda nuestra necesidad y affliccion por causa de vuestra fe.

8 כי עתה חיים אנחנו אים אתם
עומדים ביהוה :

Porque agora biuimos nosotros, si vosotros estays firmes en el Sennor.

9 כימה תודה טכל לשלם
לאלהינו עליכם בכל שמחה
אשר נשמח עליכם לפני אלהינו :

Por lo qual que hazimiento de gracias podremos dar a Dios por vosotros por todo el gozo con que nos gozamos a causa de vosotros delante de nuestro Dios.

10 יומם נללח על יתר
מתפללים לראות אח פניכם
אל פנים לשלם ולכלות את
מחסורי אמונתכם :

Orando de noche y de dia con grande instancia, que vemos vuestro rostro, y que cumplamos lo que falta a vuestra fe.

11 ויהוה האלהים ואבינו נאדנינו
ישוע המשיח ישר את דרכנו
אליכם :

Mas el mismo Dios y padre nuestro, y el Sennor nuestro Iesus el Christo encamina nuestro viaje a vosotros.

12 יהיה ידכם נותר חובכם
בהקבה לעצמותיכם ולכלם
כמו גם אנחנו אליכם :

Y a vosotros multiplique el Sennor, y haga abundar la charidad entre vosotros y para con todos, como es tambien de nosotros para con vosotros.

7. Διὰ τὰς παρεκλήσεις, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῶν, ὅτι πάντες τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ὑμῶν, διὰ τὸ ὑμῶν πιστεῖν.

Pour ceste cause, freres, nous auens esté cōsolés en vous en toute nostre affliction & ne cessité, par vostre foy.

8. Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἰὰς ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ.

Car maintenant viuons-nous, si vous vous tenez firmes au Seigneur,

9. Τίνα γὰρ εὐχαριστίας διώμεθα τῷ θεῷ ἀναμνησκουμένοι περὶ ὑμῶν, ὅτι πάντες τῇ χαρᾷ καὶ εὐφροσύνῃ δι' ὑμᾶς ἐμπροσθέν τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

Car quelle action de graces pouvons-nous rendre à Dieu touchant vous, pour toute la ioye de laquelle nous nous esioiillons à cause de vous deuant nostre Dieu :

10. Νυκτὸς καὶ ἡμέρας κατὰ ἐκτετατόν τι δεόμεθα εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν, καὶ καθαρῶσαι περὶ ὑμῶν τὰς ἐπιμέλειαν τῆς πίστεως ὑμῶν.

Prians iour & nuit de plus en plus de reuoir vostre face, afin de supplier à ce qui defaut à vostre foy.

11. Αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς καθοδηγῶντες ὑμᾶς ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὑμῶν.

Or nostre Dieu & Pere, & nostre Seigneur Iesus vuslle adreiller nostre chemin vers vous.

12. Ὅτι καὶ ὑμεῖς πληροῦσθε καὶ περισσεύετε τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς.

Et le Seigneur vous accroisse, & vous face abonder tant & plus en charité les uns envers les autres, & envers tous, comme nous aussi abondons envers vous :

CAP. III.

7. Ideo consolati sumus; fratres, in vobis, in omni necessitate & tribulatione nostra per fidem vestram.

Therefore brethren we had consolation in you in all our affliction; and necessity through your faith.

8. Quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino.

For now are we alive; if ye stand fast in the Lord.

9. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum.

For what thanks can we recompence to God againe for you for all the love wherewith we rejoyce for your faith before our God.

10. Nocte ac die abundantius orantes ut videamus faciem vestram, & compleamur quæ desunt fidei vestræ?

Night and daye praying exceedingly that wee might see your face; and might accomplish that which is lacking in your faith?

11. Ipse autem Deus & Pater noster, & Dominus noster Iesus Christus, dirigat viam nostram ad vos.

Now God himselfe; even our Father and our Lord Iesus Christ; guide our journey on to you.

12. Vos autem Dominus multiplicet, & abundare faciat charitatem in invicem; & in omnes: quemadmodum & nos in vobis.

And the Lord encrease you; and make you abound in love one towards another; and towards all men; even as we do towards you.

Das III. Capittel.

7. Da sind wir/ lieben Brüder/ getröstet worden an euch/ in allem unserm trübsal vnd noth/ durch ewren Glauben.

Da ere wir/ liebe Brodre/ blesse trostete aff eder/ in al vor droffuelse oc noð/ formeðelst eders Tro.

8. Denn nun sind wir lebendig/ weil jr stehet in dem HERRN.

Eht nu ere wi leffuender/ effterdi at i staet i HERN.

9. Denn was für einen dank können wir Gott vergelten umb euch/ für alle diese freude/ die wir haben von euch für unserm Gott?

Eht huad tack kunde wi betale Gud for eder/ for al denne glæde/ som wi hafue aff eder saar vor Gud?

10. Wir bitten tag vnd nacht fast sehr/ daß wir sehen mögen ewer angesicht/ vnderstatten/ so etwas mangelt an ewrem Glauben.

Wi bede dag oc nat ganeste meget/ at wi maatte see eders ansigt/ oc opsyde/ om der fattis noget i eders Tro.

11. Er aber/ Gott unser Vater/ vnd unser HERR Iesus Christus/ schicke unsern weg zu euch.

Men Gud vor fader/ oc vor HERN Iesus Christus/ sticke vor vey til eder.

12. Euch aber vermehre der HERR/ vnd lasse die Liebe vöslig werden untereinander/ vnd gegen jederman (wie denn auch wir sind gegen euch.)

De HERN forme edere/ oc lade lærlig/ hed bliffue fulkommen til huer andre/ oc mod huer mand (lige som wi oc ere mod eder.)

Kapitola. III.

7. Protoż gsmie sey potęstoli Bractijz wás we wšš nauzj a žamutku nassim/ strze Wjz ru wassj.

A przetoż bracta testamy potęstoli z was wššojym wraopie my y potęstoli nąsę przez wiarc waje.

8. Nebo my nnnij siwł gsmie/ gellit je wy siogijit w Panu.

Abowiem theraż jywimę tes slmy siocie w Panie.

9. Nebo kiere dškowani mmożeme wdaci Bogu za wás we wšš radości/ tierauz radugeme se pro wás pfoð Boga nassim.

Ko kiere dškowanie mmożemy oddac Bogu za wás z wšskies eo wšsła kio ym sie wšskiemy dla was przed Bogiem nassim.

10. We dne y w nocy snążne se modlijit/ abydom wideti twaš wassj/ a dopnili to/ te hoż se nedopnawā wijsie wassje

W nocy y w edne bårzo pšlno prozac abyšim widzieli oblietie wassje/ y abydom wypołnili ciego wšseje w wierze wassje nre došława

11. Gām pat Boga a Dica nass/ a Pan nass Bogus Krysus/ ractijz prawiti Cestu nassij t wām.

Me sam Bog y Oštec nass/ y Pan nass Iesus Krysus nteday/ prostue drogę nassę to was.

12. A wás PAN ractijz rož mmożiti/ a rožogniti w Łaš se wassj wšspolit/ y te wšsim ginim: walož my mame Łaš ku t wām.

A pan nteday was pomnoży/ y obširni wšpiti/ spoleczno młosćia młedzy wām y praeim wšsrybim: tado y my praeim wām.

13 ויקחם לביתכם ה'ל' רשין בקדושתם קדום אלהים אבון במארתיה דמרו ישוע משיחא דעם בלהון דדישוהי:

Per confermare i vostri cuori senza riprensione in Santità dinanzi al nostro Iddio e Padre, à la venuta del nostro Signor Iesus Christo, con tutti i suoi Santi.

30 לקים את לבותיכם בבלי' מום בקדש לפני' אלהים ואבינו בביאת אדונינו ישוע המשיח עם כל קדושי:

Para que sean confirmados vuestros corazones en la sanctidad irreprehensibles delante del Dios y padre nuestro, para la venida del Sennor nuestro Iesus el Christo con todos sus Sanctos.

13. Εἰς τὴν εὐχαρίστησιν ὑμῶν πρὸς καθ' ἑαυτὴν ἀμέμηλον ἐν ἀγνωστικῇ, ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ὑμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Pour affermir vos cœurs sans reproche en sainteté, devant Dieu qui est notre Père, à la venue de nostre Seigneur Iesus Christ, avec tous les saints.

1 מביל אחי בעינו מובכון ומתפשטין לכו במרו ישוע האר' דקבלתו מנו איכא ולא לכו דתהלכו ותשפדו לאלהים דיתיראית ומספון:

Quanto al resto dunque, noi vi preghiamo, fratelli, e speriamo per Signor Iesus, che, secondo haueste ricevuto da noi, come vi bisogna, conuincere e piacere à Dio, così andate auanti maggiormente.

2 ידעו אנתון גיר איליו פיקדנא יהנו לכו במרו ישוע משיחא:

Voi sapete bene quai precetti habbiam dati per il Signor Iesus.

3 יהנו גיר פקדנא דאלהים קדישותכו ודקבלתו פריקו מן כל גביותא:

Perioche questa è la Volontà di Dio, cioè la vostra sanctificatione: che voi v'absteniate da la fornicatione.

4 ויהיה ידע אנש אנש מובכון למקנא מואנה בקדושתא ובאיקרא:

Que ciascuno di voi sappia possedere il suo vaso con sanctificatione e honore.

5 ולא ברשא דדקנא אר' שרבה דעממא דהנו דלא ידעו לאלהים:

Non con affecto da concupiscencia, como le Gentes che non conoscono Iddio.

1 והנשאר אחי נשאל ממכם ונתתו באדנינו ישוע באשר לקחתם ממנו ובשנה לכם להלך ולחתהלך את אלהים אשר תותירו במאד מאד:

Resta pues, Hermanos, que hos roguemos y exhortemos en el Sennor Iesus, que de la manera que fuistes enseñados de nosotros, de como hos conuiene andar, y agradar à Dios, vayes reciendo.

2 בידעתם כמה מצות נתנו לכם באדנינו ישוע:

Porque ya sabays que mandamientos hos dimos por el Sennor Iesus.

3 בידעתם היא דצון אלהים קדשיכם להתאפק ממונה:

Porque la voluntad de Dios es, vuestra sanctification: es à saber que hos apartays de fornicacion:

4 לדעתכם איש איש ממכם את כלי נפשו לקנות בקדש ובכבוד:

Que cada vno de vosotros sepa tener su vaso en sanctification y honestidad.

5 לא בתאנה תפחמדים כמו הגוים אשר לא ידעו אלהים:

No con affecto da concupiscencia, como las Gentes que no conocen à Dios.

ΚΕΦΑΛΑ. 8.
Τὸ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτάωμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν, καὶ ἀρξάμεν ἵνα περιουσίητε μᾶλλον.

Au reste donc freres, nous vous prions & requerrons par le Seigneur Iesus, qu'ainsi que vous auez receu de nous, comme il faut conuerter & plaire à Dieu, vous abondiez de plus en plus.

2. Οἶδατε γὰρ τίνας ἐντολὰς ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

Car vous suez quels commandemens nous vous auons donnés de par le Seigneur Iesus.

3. Τὸ γὰρ ἐστὶ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀγασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς τοῦ τῆς πορνείας.

Car c'est est la volonté de Dieu, auauoir vostre sanctification, c'est que vous vous absteniez de paillardise.

4. Εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος ἐν κυρίῳ ἐν ἀγασμῷ καὶ τιμῇ.

A ce qu'vn'chacun de vous sache posseder son vaisseau en sanctification & honneur:

5. Μὴ ἐν πάσῃ φιλοθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότες τὸ Θεόν.

Non point avec passion de connoître, comme les Gentils qui ne cognoissent point Dieu.

I. AD THESSALON.

CAP. III.

19. Ad confirmanda corda vestra, sine querela, in sanctitate, ante Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius, Amen.

To make your heartes stable and blameable in holines before God & our Father / as the coming of our Lord Iesus Christ with all his saintes.

CAP. IIIII.

DE cetero ergo, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmodum accepistis à nobis, quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, sicut & ambulatis, ut abundetis magis.

And furthermore we beseech you / Brethren / and exhort you in the Lord Iesus / that ye increase more and more / as ye have received of us / how ye ought to walke / and to please God.

1. Scitis enim quæ præceperaderim vobis per Dominum Iesum.

Forne knowe what commandments we gave you by the Lord Iesus.

3. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut abstineatis vos à fornicatione.

For this is the will of God even your sanctification and that ye should abstaine from fornication.

4. Ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione & honore.

That every one of you should know how to possesse his vessel in holines and honor.

5. Non in passione desiderii, sicut & Gentes quæ ignorant Deum.

And not in the lust of concupiscence / even as the Gentiles which know not God.

I. An die Thessalonicher.

Das III. Capitel.

13. Daß eure herten gestärket vnd vnsträflich seyen / in der heiligkeit für Gott vnd vnserm Vatter / auff die zukunfft vnseres H E X X N Iesu Christi / sampt allen seinen Heiligen.

Als eders herten künde bliffue stercke oc vsträflicheit / in heilighed saar Gud oc vor Vatter / mit vor H E X X Iesu Christi allsommele mit alle hans Heiligen.

Das IIIII. Capitel.

W Eiter lieben Brüder / bitten wir euch / vnd ermanen inn dem H E X X E N Iesu / nach dem jr von vns empfangen habt / wie ihr sollet wandeln vnd Gott gefallen / daß ihr immer völliger werdet.

F Remdelis. Iere Brædre / bede wleder / oc formanel den H E X X E Ihesu / effierdt i haßue nu anammet aff off / huorledis i stulle vandre oc vere Gud behagelige / aci künde sedje bliffue fuldcommeligere.

2. Denn ihr wisset / welche Gebot wir euch gegeben haben / durch den H E X X E N Iesum.

Ibi ac vide / huordane Gud wi gaffue eder / formedelst den H E X X E Ihesum.

3. Denn das ist der wille Gottes / euer heiligung / daß jr meidet die Hureren.

Ibi derer Guds wille / eders Heiliggorelse / ac i stulle sly Horeri.

4. Vnd ein jeglicher vnter euch wisse sein Vass zu behalten / inn heiligung vnd ehren.

De huer iblant eder skal vide ac beholde sit Vass / i Heiliggorelse oc ere.

5. Nicht inn der lustseuche / wie die Heyden / die von Gott nichts wissen.

Istet begerelig attraa / som Hedtinge / der icke vide aff Gud.

I. K Thesalonycen.

Kapitola III.

12. A potwzrenij Ordech was slych / aby bola bez auhony w Swatosli pzed Bohem a Dycem wassym / tu ptyssij Das na nasscho Gzysst Krysia / se wssmi Swatym gehu / Amen.

Aby serca wasse mlenagantone wsw. ardyt w swiatohobliwo / et pzed bogiem y Dycem nassym / na przysce Pana naszego Iesu Krysta je wssprytant swiatymu lego.

Kapitola IIIII.

Alle pal Bratij / prossime was a jadame pro Pana Gzysst / watoz gste pty pall od nas / sterat mate choditi a lybity se Bohu / tak y choditi / aby se rozmahali wyce.

Na ostahet tedy bracia proste my was y naczomnamy pzes Pana Iesusa / takozie wsseli od nas / khorym s. obohem macie d. od hie y Bohu sic podobac / aby sic wsscy przymysli.

2. Wiste jagiste sterat Pst kajanij dal gsem wam / strze Pana Gzysst.

Gdyz wscie krowe rostazanta wstawy dalchmy wam od Pana Iesu Krysta.

3. Neb tato gest wuole Bostij / Posroccenij wasse: aby se zdrzowali od smilsiwa.

Abowsem tae test wola Boza / oc test poswecenie wasse / aby se sic powracali od smilsiwoy.

4. Aby vmlt gedensazdy swym tlem wladnauti w swatosli a w pectiwoosti:

A aby vmlt kady z was naczynie swe trzymac w swiatobliwoosti y weje wości.

5. New libosti telesnych jadostij / wato Bohant kichij Bohancynagij.

Nie bedaczeci pozadliwosti tako pogani krowy me znajo Bogu.

ד

6 וְלֹא־תִהְיוּ מְשִׁיחִים
לְמַעַבְדֵי וְלַמְצַלְבֵי אָנֹכִי לֵאמֹר
הֵנּוּ אֲחֵינוּ הַבְּנוֹתָא
מִטּוֹל דְּמִרְחוֹ הוּא תְּבַנְיָא עַל
הַלִּיז קְלָחוּ אִיכְנָא דְּאֵהּ
מִן חָדָם וּבְנָא אֲמִחוּ לְכוּ
וְסִיחוּ:

Che nuno opprima, è inganno il suo fratello in alcuno affare: perche che il Signore fa vendetta di tutte queste cose, si come ancor da prima ho decantato e testificammo.

7 לֹא צִיר תְּכַבּוּ אֶל־הַ
לְטִיפִיתָא אֶל־לָק
לְקִישִׁיתָא:

Imperche l'idolo non ci ha chiamati all'immonditia, ma à la sanctificatione.

8 מְכִיל מִן דְּטִלֵּם לָמַר
הוּא לְבַר־נֶשָׂא טִלֵּם אֶל־הַ
לֹא־לֵהֱוֶה הוּא דְּיִהְיֶה בְּכוּן
רוּחָה קְדִישָׁתָא:

Peranto che cio disprezza, non disprezza un huomo, ma l'idolo, che ha posto al suo Spirito Santo in voi.

9 עַל חֻבָּתָא דִּין דְּאֵהּ אֶל־הַ
סִיחִיתָיו לְמַדְבָּרָם לְכוּ
אֲנָתָיו צִיר הוּא בְּכוּן מִלְּפָא
אֲנָתָיו הֵאֱלֵהּ דְּתַבְּכוּן מִדִּין
לְחַד:

Quanto poi à la charité fraternelle, si non hauegno un bisogno ch'io ve ne scriva, perche che voi stessi siete ammaestrati da Dio del l'amarsi l'un l'altro.

10 אֵהּ עֲבָדִין אֲנָתָיו הַכְּנָא
לְכָלֵהּ אֲמִחוּ דְּבִכְלָה
מִקְדוּשָׁא בְּעַמְּא אֲנָתָיו
מִבְּכוּן אֲמִי דְּתַתְּיָתָיו:

Comio sia cosa che voi fate il medesimo amor verso tutti i fratelli che son con tutti la Macedonia. Ma per l'opprobrio, fratelli, che abbondate maggiormente.

11 וְתַתְּיָתָיו דְּתַתְּיָתָיו
שְׁלִיז וְנִצְנִיז בְּסִיחִיתָיו
וְהִתְּיָתָיו בְּחִיזָא בְּאִיכְנָא
אִיכְנָא דְּבִכְלָה:

E si procurate con ogni studio di star quieti, di far i vostri negocios, e di tener quietud, e di far i vostri negocios, si come noi ve habbiamo ordinato.

ד

6 פִּן יַעֲבֹד אִישׁ וַיַּבְצַע אֶת־
אָחִיו בַּעֲשָׂק כִּי־נָקָם נָקָם יִהְיֶה
עַל־כָּל הָאֵלֶּה בְּאִשֶּׁר הִקְדַּמְנוּ
לְדַבֵּר לָכֶם וַנַּעֲד:

Que ninguno opprima ni calumnice en nada à su Hermano: porque el Sennor es vengador de todo esto, como ya hos auemos dicho y protestado.

7 כִּי־לֹא קָרָאנוּ אֶל־הֵימָּה
בִּי־אֵם לְקָדָשׁ:

Porque no nos hallamado Dios à immundicia, sino à sanctification.

8 עַל־כֵּן חֲבוּנָה אֲנִינוּ בּוֹנָה
אָדָם כִּי־אֵם אֶל־הֵמָּה וְאִתּוֹ
אִשֶּׁר נִבְרַךְ בְּנוֹ אֶת־דִּין קָדָשׁ:

Antique ei que nos meno sprecia, no menosprecia à hombre: fino a Dios el qual rambien nos dio su espiritu Sancto.

9 וְעַל־הָאֲחֵיהֶם לֹא צִירָה לָכֶם
לְכַתֵּב אֶל־כֶּם כִּי־אֲתֶם לְמוֹדֵי
אֶל־הֵימָּה הַיּוֹם לְאַהֲבֵי אִישׁ אֶת־
רֵעֵהוּ:

Item, acerca de la Charidad de los Hermanos no aueys menester que hos escriua: porque vosotros aueys aprendido de Dios que hos ameyas los vnos a los otros.

10 וְכִי־תַעֲשׂוּ וְאֵת בְּכָל־הָאֲחֵיהֶם
אִשֶּׁר בְּכָל־כְּתוּבִים וְשׂוֹאֲלִים
אֲנִינֵנוּ מִמֶּכָּם אֲחֵינוּ לְהוֹתִירְכֶם
מֵאֵד מֵאֵד:

Y rambien lo hazeys así con todo los Hermanos que estan por toda Macedonia, rogamos hos empero, Hermanos, que vays creciendo:

11 וְתַתְּיָתָיו לְשָׁלוֹת וּלְעִשׂוֹת אֶת־
דְּבָרֵי־נַפְשְׁכֶם וּלְמַעֲוֹל בְּיָדֵיכֶם
בְּאִשֶּׁר צִוִּינוּ אֲתֶכֶם:

Y que procureys de tener quietud, y hazer vuestros negocios: y que obreyas de vuestras manos de la manera que hos áuemos mandado.

ד.

6. Τὸ μὴ ὑποβάλλειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι πρὸς ἀδελφόν αὐτοῦ· διότι ἐκδικασὸς ὁ κύριος ἐπὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ περὶ παμῶν ὑμῶν, διμαρτυροῦμεθα.

Que perfonne ne foule ou face son profit au domage de son frere en aucun affaire: d'autant que le Seigneur, est le vengeur de toutes ces choses, comme aussi nous vous l'auons au parauant dit & testifié.

7. Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς διὰ ἀμαρτίας, ἀλλ' ἐν ἀγαθῇ.

Car Dieu ne nous a point appellés à oindre, mais à sanctification.

8. Τοιγαρὶν ὁ ἀγίου, οὐκ ἀνθρώπων ἀγίαται· ἀλλὰ τοῦ ἁγίου, τὸν καὶ δέσσει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἀγίου ἐν ὑμῖν.

Parquoi qui reiette ceci, ne reiette point un homme, mais Dieu, qui a aussi mis son saint Esprit en nous.

9. Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας ἡ χρειαζομένη ἐστὶν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδιδασκατοὶ ἐστέ ἐν τῷ ἀγαπᾶν ἀλλήλους.

Quant à la dilection fraternelle, vous n'auet point de besoin que ie vous en escriue: car vous melmes estes ensegnez de Dieu, à ce que vous aimiez l'un l'autre.

10. Καὶ γὰρ ποιῶτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ μακεδονίᾳ. ὡς καὶ καλῶς δεῖ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μάλαν.

Car aussi le faites-vous enuers tous les freres qui sont en toute la Macedonia: mais freres, nous vous prions que vous abondiez de plus en plus.

11. Καὶ φιλοτιμεῖσθε ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν πρὸς ἑαυτοὺς τὰς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμεῖς παρεγγεγέλτασθε.

Et que vous vous esuertiez à viure paisiblement, & à faire vos propres affaires, & que vous besoigniez de vos propres mains, comme nous vous l'auons commandé.

CAP. III.

6. Et ne quis supergrediat, neque circumveniat in negotio fratrem suum: quoniam vindex est Dominus de his omnibus, sicut prae diximus vobis, & testificati sumus.

That no man oppress or defraude his brother in any manner: for the Lord is avenger of all such things: as we also have said you before time: and testified.

7. Non enim vocavit nos Deus in immunditiam: sed in sanctificationem.

For God hath not called us unto uncleanness, but unto holiness.

8. Iraque qui haec spernit, non hominem spernit, sed Deum, quem dedit spiritum suum sanctum in nobis.

He therefore that despiseth these things, despiseth not man, but God who hath given you his holy Spirit.

9. De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis: ipsi enim vos à Deo didicistis ut diligatis invicem.

But as touching brotherly love we need not write unto you, for ye are taught: of God to love one another.

10. Etenim illud facitis in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis.

Ye and that thing whereby ye do unto all the brethren: which are throughout all Macedonia: but we beseech you: brethren: that ye increase more and more.

11. Et operam detis ut quieti sitis: & ut vestrum negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut praecepimus vobis.

And that ye study to be quiet: & to work with your own hands: as we commanded you.

Das III. Capitel.

6. Vnd das niemand zu weit greiffe/ noch vervorthelle seinen Bruder im Handel/ denn der H & K K ist der Rächer über das alles/ wie wir euch zuvor gesagt vnd bezeuget haben.

De ar ingen skal tage formeget/ en heller tage fordele fra sin Broder i handel/ Thi H & K K er Hæffnere offuer alle dette/ som vi tilforn haaffue sagt oc vidner saar eder.

7. Denn Gott hat vns nicht berufen zur unreinigkeit/ sondern zur heiligung.

Gødt ar Gud kaldede oss icke til vorenlighed/ men til heilighed.

8. Wer nun verachtet/ der verachtet nicht Menschen/ sondern Gott/ der seinen heiligen Geist gegeben hat inn euch.

Hus som nu foracrer/ hand foracrer icke Mennesken/ men Gud/ som gaff sin heilig And i eder.

9. Von der Brüderlichen Liebe aber/ ist nicht noch euch zu schreiben. Denn ihr seht selbst von Gott gelehret/ euch untereinander zu lieben.

Men om Brøderlig kærlighed gørist der icke behøff at scriffue eder til. Thi ar icke self lærde aff Gud/ at icke huer andre.

10. Vnd das thut ihr auch an allen Brüdern/ die inn ganz Macedonia sind. Wir ermahnen euch aber lieben Brüder/ daß ir noch völliger werdet.

De der gøret i os saa med alle Brødrene/ som ere i al Macedonia. De vi formane eder/ kære Brødre/ at i bliffue end nu fuldkommeligere.

11. Vnd ringet darnach/ daß ir stille seht/ vnd das ewre schaffet/ vnd arbeit mit ewren eigen händen/ wie wir euch gebotten haben.

De staar der effter/ at i mæ bliffue rolige/ oc tage vare paa eders ting/ oc arbender med eders egne hender/ som vi haaffue budet eder.

Kapitola III.

6. Aby žádný nepřítel a předsůdíl/ ani oškamlával a gdnání Bratra svého: neb mstítel jest PAN toho všeho/ jakož jsme předpověděli vám a svědčili.

Nechay žádný nte vřítka/ ábo podvádít w žádný správný brátha svého/ ábo vřítka: Pan jest Proty sčmáči wšykých tých rzeczy/ iákož my to pprsed thym po: wiedzeli vám/ y oswiadczyli sa.

7. Neb jest nás Bůh nepovolal nečistost/ ale k posvěcení.

Bo nte wzywál nas Bóg ku nieczystości/ ale ku oświeceniu.

8. Ať kdo těmto pohrdá/ ne člověkem pohrdá/ ale Bohem/ kterýmž také dal Duch svatého Svatého w nás.

Aprze to Proty to odrzuca/ nte odrzuca člověka/ ale Boga/ Kterýmž wám dal Duch svatého.

9. O lásce pak Bratrské/ není potřeba psát vám: nebo jste w se sami od Boha naučili/ aby jste se milovali wespole.

Prsym co ste tye se bratrství milovali/ nte potřeby wám toho abym do was psal/ ábo: wám sami od Boga jste se naučili/ aby jste se iedni drugie milovali.

10. A žagiste to činite ke všem Bratrům wewšly Macedonia. Ale prosíme wás Bratři/ aby jste se roznahali wíce.

Potež to činite přede wšim wšykým bratrem/ Kterýž sa we wšykley Macedonia. A prosíme wás bráčia/ aby jste se wcepy přizpůsobili.

11. Apřinoť přičinili aby: ste pokojně byli/ a aby jste si ruog slusný obchod vedli/ a pracovali rukama wá: ma/ jakož jsme přikázali wám.

Prstáři sa aby: ste byli pokojní/ y pilnowali rzeczy swo: ich/ árobiti wlasnym rękami wá: bymi/ iákož my wám opowiadzieli.

ד

12 דתהוון מהלכין
באספמא לות ברנא ואל
אנש לא תסתנקון:

*Acciò che voi portiate honestamente
verso quelli che son di fuori, e non hab-
biato bisogno di cosa alcuna.*

13 צבא אנא דין דתדעון
אמי דצל אליו דדמכיו
לא תהנא פדנא לכו איה
שרבא דאנשא דסבכר
לית להון:

*Ne vogliate, fratelli, che voi siate igno-
rante quanto a quelli che si sono addor-
mati, acciò che voi non veniate offesi, come
siamo gli altri che non hanno alcuna spe-
ranza.*

14 אן גיר מהימנינו די
דינשוצ מית יקם דכנא
אף אלהא לאיליו דדמכו
בנשוצ מיתא עמה:

*Perche se noi crediamo che Iesus sia
morto e risuscitato, così ancor quello che
dormono con Iesus, Iddio gli addurrà con
essolui.*

15 דנא דין אמרינו לכו
במלתה דמכו דחנו אליו
דמשמחנינו במאתיתיה
דמכו דחנינו ל דדבר
לאיליו דדמכו:

*Imperche noi crediamo questo per
la parola del Signore, che noi che vivere-
mo, egualmente restarò insieme a la ve-
nuta del Signore, non andremo inavan-
za a quella che dormono.*

16 מטול דמו מכו
בפיתקנא ובקלא דריש
מלאכא ובקרא דאלהא
נחת מן שמיא ומיתא
דבמשיחא יקומון ליקדם:

*Perciò che esso Signore, con grido de
eclatante, con voce d' Arcangelo, e con
la tromba da Dio, scenderà di cielo, e quel
che son morti in Christo, risuscitaranno
con prima.*

17 ודיגיו חנו אליו
דמשמחנינו דחנינו
נתחטף עמהון אפדנא
בצננא לארצה דמכו
באמר נחנא בקלונא עם
מכו נחנא:

*Dipoi noi che vivremo, che saremo
rassati, saremo insieme con essi rapiti ne le
nuvole incontro al Signore, e così saremo
sempre col Signore.*

ד

12 אשר תהלכו בהגיה אל
האלה אשר מחוץ ואיש לא
תצטרם בכל דבר:

Y que andeys honestamente para con los ef-
trannos, y que nada deninguno desleceys.

13 ולא יאכחד מכם אחי על
הימים פן תדיו בשחים
וההימון כמו השארים לאשר
לא ישלחם השבדה:

Tampoco, Hermanos, queremos que igno-
reys acerca de losque durmieron, Que no hos entri-
sticays como los otros que no tienen esperança.

14 כי אם נאמין כי ישוע מל
וקם ככה גם האלהים אותם
אשר ישנו בישוע יוליו עמו:

Porque si creemos que Iesus murió y refusi-
cior, así tambien traerá Dios conel a losque dur-
mieron en Iesus.

15 ונחת אומרים אנחנו לכם
בדבר יהיה כי אנחנו החיים
השארים בביתא אדנינו לא
נקדים את החיים:

Por loqual hos dezimos esto en palabra del
Sennor, Que nosotros que bivimos, que auemos
quedado, en la venida del Sennor no seremos de-
lanteros a losque durmieron ya.

16 כי יהיה הוא בהירד בקול
מלאך הראש בשופר תרועת
אלהים ירד משמים וחמיתים
במשיח יקומו בראשונה:

Porque el mismo Sennor con algazara y con
boz de Archangel, y con trompeta de Dios de-
cendirá del cielo, y los que son muertos resusci-
taran primero.

17 ואחרי כן אנחנו החיים
השארים יחדו עמו נחטף ונלקח
בעננים לקראת אדנינו יהיה
באוויר וככה תמיד יהיה עם יהיה:

Luego nosotros losque bivimos, losque
quedamos y juntamente con ellos seremos ar-
rebarados en las nuves a recibir al Sennor, y así
estaremos siempre con el Sennor.

ד

12. Ὡς οὐκ ἀποπαύηται διαρκούντως
πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν
ἔχοντι.

Afin que vous-vous portiez hon-
nestement envers ceux qui sont de de-
hors, & que vous n'ayez faute de rien:

13. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀ-
δελφοί, περὶ τῶν κοιμημένων, ἵ-
να μὴ λυπηθῆτε, καθὼς καὶ εἰ λα-
οὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

Or frere, je ne vueil point que vous
soyez ignorans touchant ceux qui dor-
ment, afin que ne soyez contristés com-
me les autres aussi qui n'ont point d'e-
sperance.

14. Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι ἰησοῦς
ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, οὐ τὸ αὐτὸ ὅτι
τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ ἰησοῦ, ἀξί-
ον αὐτοῦ.

Car si nous croyons que Iesus est
mort & est resuscité: pareillement auf-
si ceux qui dorment en Iesus, Dieu les
ramenera avec lui.

15. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν
λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες,
οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσί-
αν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν
τοὺς κοιμηθέντας.

Car nous vous disons ceci par la pa-
role du Seigneur, c'est que nous qui vi-
rons & serons en la venue du Seigneur,
ne prendrons point ceux qui dor-
ment.

16. Ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κε-
λεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου,
καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ
ἀναστήσονται πρῶτοι.

Car le Seigneur lui même avec en
d'exhortation, & voix d'Archange, &
avec la trompette de Dieu, descendra
du ciel: & ceux qui sont morts en Christ
resusciteront premierement.

17. Ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ
περιλειπόμενοι ἀμα σὺ ἀντὶς ἀρ-
παγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάν-
τησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, ὃ ἔσται
πάντοτε σὺ κύριον ἰσχυρίσθαι.

Pois apres nous qui vivrons & re-
sisterons, seront saisis ensemble avec eux
en nuves devant du Seigneur en l'air: &
ainsi serons toujours avec le Sei-
gneur.

CAP. III.

12. Et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: & nullius aliquid desideretis.

That ye may behave your selves honestly toward them that are without: and that nothing be lacking unto you.

13. Nolumus autem vos ignorare fratres de dormitionibus, ut non contristemini, sicut & ceteri qui spem non habent.

I would not, brethren, have you ignorant concerning them which are asleep: that ye sorrow not even as other which have no hope.

14. Si enim credimus quod Iesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo.

For if we believe that Jesus is dead, and is risen: even so them which sleep in Jesus will God bring with him.

15. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui vivimus, qui residui sumus in adventu Domini non praeveniemus eos qui dormierunt.

For this say we unto you by the words of the Lord: that we which live, and are remaining in the coming of the Lord, shall not prevent them which sleep.

16. Quoniam ipse Dominus in iussu, & in voce archangeli, & in tuba Dei descendet de caelo: & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi.

For the Lord himself shall descend: he from heaven with a shout, and with the voice of the Archangel, and with the trumpet of God: and the dead in Christ shall rise first.

17. Deinde nos qui vivimus, qui relinquimur: simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus.

Then shall we which live, and remain, be caught up with them also in the clouds, to meet the Lord in the air: and so shall we ever be with the Lord.

Das IIII. Capitel.

12. Auff daß ihr ehrbarlich wandelt gegen die/ die draussen sind/ vnd ihrer keines bedörffet.

At i künde vandre erlige mod dem / som ere vden saare/ oc inced haffue behoff aff dem.

13. Wir wöllen euch aber / lieben Brüder / nicht verhalten / von denen die da schlaffen / auff daß ihr nicht traurig seyt / wie die andern / die keine hoffnung haben.

Vi vilde oc icke/ fære Brødre/ daltte saar eder om dem som soffue/ paa der i stulle icke sørges/ som de andre/ der haffue inced Naab.

14. Denn so wir glauben / daß Jesus gestorben vnd auferstanden ist/ also wird Gott auch/ die da entschlaffen sind durch Jesum/ mit im führen.

Thi der som vi tro / at Ihesus er død oc opstoden/ Saa skal oc Gud / fære dem frem med hannem/ som soffue ved Christum.

15. Denn das sagen wir euch / als ein wort des H E X X E N / daß wir/ die wir leben vnd überbleiben in der zukunfft des H E X X E N / werden denen nicht vorkommen die da schlaffen.

Thi dette siage vi eder / som H E X X E N S Ord / - At vi som leffue oc offuerbliffue i H E X X E N S tilkommelse/ vi stulle icke komme før end de der soffue.

16. Denn er selbs der H E X X wird mit einem Feldgeschrey / vnd stimme des Erhengels / vnd mit der Posauen Gottes ernieder kommen vom Himmel / vnd die Todten inn Christo werden auferstehen zu erst.

Thi at H E X X E N self skal komme ned aff Himmelen / med et Ansrig oc offuer Engellstøt / Oc med Guds Paaflæng / Oc de Døde i Christo stulle først opstaa.

17. Darnach wir / die wir leben vnd überbleiben / werden zugleich mit den selbigen hingezuckelt werden inn den Wolcken / dem H E X X entgegen in der Lufft / vnd werden also bey dem H E X X E N sein allezeit.

Der effter stulle vi som leffue oc offuerbliffue/ end til til lige hørt med dem i Gøtterne/ mod H E X X E N i luften/ oc vi stulle altid bliffue hos H E X X E N.

Kapitola IIII.

12. A abysse pocimē chodli pkeo tēmi/ kēkijj gšau wnt/ a cypšho nie nēšādah.

Abysse sie pocimē chodli/ kēkijj gšau wnt/ a cypšho nie nēšādah.

13. Ehemet pal Bratki a byssie wōdli o tēch/ kēkijj gšau zēnuli: abysse se nermautili. pako y gini kēkijj nadēge ne magli.

Ante thec brācia abysse wōdli o tēch/ kēkijj gšau zēnuli: abysse se nermautili. pako y gini kēkijj nadēge ne magli.

14. Neb ponēwād j wēkijj me/ je Gēšiss vmfel a i mrtwōch wstali: tak y Buoh ty/ kēkijj zēnuli w Gēšiss/ pšiwedeo nim.

Uknowem testē wēkijj my i Jesus vmarl y powiśal/ tak ty Bog ty ktorzy zāśnaci w Jesuśie/ przywidzie z nūn.

15. Neb wām tozo prawijj me w slowu PANE/ je my kēkijj žiw gšime/ a poštane me w pšichodu PANE/ ne pšedegbene tēch kēkijj pwt zēnuli.

Božo wam powēdamy slo wo Pānistani/ j my žywi ktorzy poštānemy a žo pšydeci Pānistiego nie vprēdžijany tyh ktorzy zāśnaci.

16. Neb on PAN w rožlaju a w hlastu Archangela a w tranbē Božij eskupj s Nebe: A mrtwji/ kēkijj gšau w Křistu/ wstānu pšedem:

Gdyž sam Pān Pānistani/ y z glosm Anielstani/ y z traba Božij eskupj s Nebe/ a ktorzy byli o mrtwi w Křistu/ powstānu pšedem.

17. Potom pal my kēkijj žywi budeme/ a kēkijj žuoštane me/ špelu zachwāceni budeme s nimi do Dblafuow/ w štīj Křistu w powēkijj/ a tak wždy cty s Pānem budeme.

Potym my žywi ktorzy poštānemy/ zachwāceni budžemy spolu z nimi nā oblōk/ jedychmy zāšli Pāna nā powētrze/ A tak zāwže s Pānem budžemy.

18. הנו הכיל מבין און חד
לחד במלא הליו:

Consolatevi dunque l'un l'altro con queste parole.

ה
1. אל יבא דיו וצדנא אחר
לך סניתיאון למכתב
לכו:

*Quando ad tempi è momenti de tempo, non avete bisogno, fratelli, che vo
sana scriva.*

2. אנתון גיר שריקאיה
ידעו אנתון דיומה דמיו
אך גבא בלילה הכז
אתם:

*Conoscete che voi stessi sapete benissimo che il giorno del Signore verrà come il
ladro di notte.*

3. בד ואמרו השקמנו
ושנא ודיומו שוקא
יהים צלחנו. אבדנא אחר
חבלא אל בטיחא ול
דמרו:

*Perche quando diranno, Pace, e si-
curezza, allora sopranverrà à loro una sub-
bita ruina, come el dolor del parto à la
donna gravida, e non la scamparanno.*

4. אנתון דיו אחיל
היונתו בך שובב דהו
יבא אחר גבא ידרככו:

*Ma voi, fratelli, non sete in tenebre,
sic che quel giorno vo saprapprenda come
un ladro.*

5. בלכו גיר בני נהרגו
אנתון ובני איממא ולא
היונתו בני ללנא ולא בני
חשובב:

*Tutti voi sete figliuoli de la luce, e fi-
gliuoli del giorno: non mon siamo de la
notte, ne de le tenebre.*

6. לך נדמד הביל אחר
שרבב אלא הנו עיריו
ומהגיו:

*Non dormiamo dunque come gli al-
tri, ma vegliamo e siamo sobrii.*

18. לכו תנחמו איש אתדעהו
בדברים האלה:

*Portanto consolao los vnos à los otros en
estas palabras.*

ה
1. ואל העתות ומועדים אחר
אין צורך לכתב אליכם:

*Empero acerca de los tiempos y de los mo-
mentos, no teneys. Hermanos, necesidad de que
yo hos escriua:*

2. כי אתם היטיב לדעו כי
יום יהנה בגב בלילה כן יבוא:

*Porque vosotros sabays à saz, que el dia del
Señor, como ladron de noche, así vendrà.*

3. כי כ אשר יאמרו כי שלום
ושלום אחר ברגע תבוא עליהם
האברה ונכהלו צירים וחבלים
יאחזו בולדה יחילו ולא יברחו:

*Que quando diran, Paz y seguridad: enton-
ces vendrà sobre ellos destruycion de repente,
como los dolores à la muger preñada: y no es-
caparán:*

4. ואתם אחינו אינכם בחשך
אשר יאחזכם היום בגב
ויחטבכם:

*Mas vosotros, Hermanos, no estays en tinie-
blas para que aquel dia hos tome como ladron.*

5. כלכם בני אור אתם ובני
יום לא הויים אנתו בני לילה
ולא בני חשך:

*Porque todos vosotros soys hijos de luz, y
hijos de dia: no somos de la noche, ni de las tinie-
blas.*

6. על כן לא נישן כמו גם
האחרים כי אם נהעורר ונשקד
לנצח:

*Portanto pues, no durmamos como los de
mas: antes velemos y estemos templados.*

δ.
18. "Οτι ἐπεὶ πολλὰ ἀλλήλους
ἐν ταῖς λέξουσιν ταύταις.

*Parquoi consolez-vous l'un l'autre
par ces paroles.*

ΚΕΦΑΛ. 4.
Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν
καιρῶν, ἀδελφοί, ἐγὼ οὐκ
ἔχω ὑμῖν γράψαι.

*Or touchant les temps & moments,
freres, vous n'avez point besoin qu'on
veu. en ecrive.*

2. Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε, ὅ-
τι ἡ μέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν
νυκτὶ, οὕτως ἐρχεται.

*Car vous-mêmes savez tresbien
que le iour du Seigneur viendra com-
me le larron en la nuit.*

3. "Οταν γὰρ λέγωσιν, εἰρήνη καὶ
ἀσφάλεια, τότε αἰφνιδίως αὐτοὶς
ἐφίσταται ὁ κλέπτης, ὡστε ἡ ὥρα
τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκ-
φύγῃ.

*Car quand ils diront, Paix & secon-
té, adonc il leur surviendra soudaine
destruccion, comme le travail à celle qui
est enceinte, & n'esthapperont point,*

4. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστέ ἐν
σκότει, ἵνα ἡ μέρα ὑμῶν ὡς κλέ-
πτης παρλάβῃ.

*Mais quant à vous, freres, vous n'es-
tes point en tenebres, de sorte que ce
iour-la vous surprenne comme le larron.*

5. Πάντες ὑμεῖς καὶ φωτὸς ἐστέ
καὶ ὑμεῖς ἡμέρας· ὥστε ὡς ἐν νυκτὶ
ἐκεῖ οὐκ ἐστέ.

*Vous estes tous enfans de lumiere &
& enfans du iour: nous ne sommes point
de la nuit, ni des tenebres.*

6. Ὑμεῖς οὐκ ἀσπιδόδωμον, ὡς
καὶ οἱ λοιποὶ· ἀλλὰ γρηγορώμεν καὶ
νήφωμεν.

*Ainsi donc ne dormons point comme
font les autres, mais veillons & soyons
sobres.*

I. AD THESSALON:

CAP. IIII.

18. Itaque consolamini invicem in verbis istis.

Wherefore comfort your selves one another with these words.

CAP. V.

DE temporibus autem & momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis.

But of the times and seasons / brethren / we have no neede that I write unto you.

2. Ipsi enim diligenter sciatis quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.

For ye know perfectly / that the day of the Lord shall come / as a thiefe in the night.

3. Cum enim dixerint, pax & securitas: tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, & non effugient.

For when they shall say / Peace and safetie: then shall come upon them suddenly destruction: as the travail upon a woman with child: and they shall not escape.

4. Vos autem fratres, non estis in tenebris: ut vos dies illa tanquam fur comprehendar.

But ye brethren are not in darkness: that day should come upon you as it were a thiefe.

5. Omnes enim vos, filii lucis estis, & filii diei: non sumus noctis neque tenebrarum.

We are all the children of light / and the children of the day: we are not of the night neither of darkness.

6. Igitur non dormiamus sicut & ceteri: sed vigilemus & sobrii simus.

Therefore let us not sleepe as do others: but let us watch and be sober.

I. An die Thessalonicher.

Das IIII. Capitel.

18. So tröstet euch mit diesen Worten untereinander.

Saa tröster eder mer disse ord iblant huer andre.

Das V. Capitel.

Wen den Zeiten aber vnd Stunden / lieben Brüder / ist nicht noch euch zuschreiben.

Wen om den tid oc stund / kære Brødre / gøris det icke behøff at scriffue eder til.

2. Denn ir selbs wisset gewiß / daß der tag des HERREN wird kommen / wie ein Dieb in der nacht.

Thi ar ic vde self viffelge / at HERRENS dag skal komme / lige som en Tyff om natten.

3. Denn wenn sie werden sagen / es ist friede / es hat keine fahr / so wird sie das verderben schnell überfallen / gleich wie der schmerz ein schwanger Weib / vnd werden nicht entfliehen.

Thi naar som de sige / det er fred / her er ingen fare / da skal fordeffuelen hastelig falde dem offuer / lige som pinen en fructsommelig. Quinde / oc de skulle icke vndfry.

4. Ihr aber / lieben Brüder / sendt nicht inn der finsterniß / daß euch der tag wie ein Dieb ergreiffe.

Men i / kære Brødre / er icke i mørket / at den dag skal gribe eder som en Tyff.

5. Ihr sendt allzumal Kinder des Lichts vnd Kinder des Tages / Wir sind nicht von der Nacht / noch von der Finsterniß.

Iere alle sammen lysens Dorn oc Dagens Dorn. Vi ere icke aff natten oc ey aff mørket.

6. So lasset vns nun nicht schlaffen wie die andern / sondern lasset vns wachen vnd nüchtern sein.

Thi lader off nu icke soffue / som de andre / men lader off vaage oc vere ædne.

I. K Thessalonycen.

Kapitola IIII.

18. Protož etštie se vespolet štimislo slowy.

A pryttož počiešayčie tebnat drugie tymi slowy.

Kapitola V.

Časich pak a chwilech / Drastij / neposřebujete abyhom wam psal.

Žtym co sietycze časow a chwil / za mteczonych bráćia / nie potře / zebawicie abyin wam psal.

2. Nebo wy sami strže swu pilnost to wštie / že den Pánie / jako glodžig w noc / tak pšij gde.

Abowiem sami dostatečně wštie / ž om džen Páně tak pšij / žie jako glodžig w noc.

3. Někdyž bžig / Pokog a bezpečnost / tehda rychle pšij gde na nezahynutij: Kowně jako boleš ženy Ehomě / a ne vgdauť toho.

Žo gdyž bžig / Pokog a bezpečnost / tehda rychle pšij gde na nezahynutij: Kowně jako boleš ženy Ehomě / a ne vgdauť toho.

4. Ale wy Drastij negšie w temnostech / aby wás ten den zastihl jako glodžig.

Ale wy bráćia nte testěte w temnostech / aby wás džen wás mial jako glodžig zastiać.

5. Nebo wy wšpodni Synowě gšie swětila / a Synowě dne. A negšie Synowě noc / a ni temnostij.

Wšpody wy testěte Synowě swětila a Synowě dne / a nie tes testěte noc / a ni temnostij.

6. Protož nepšmež jako y gini / ale božme a štijslawš budime.

Přeto tedy nte špšmy jako tw šty / ale čuymy y budymy křezw. e mi.

ה
7 איליו ציר דרמבין —
פללנא הו דמבין גאליו
דרנו פללנא הו דרין :

*Perche quei che dormono, dormono
de notte: & quei che s'inebriano, sono
ebbri de notte.*

8 רנו דין דבני איממא
רנו דינו ציריו דרמבין
ולבשו שרנא דהימניא
ידחבא ונסים סנדרה
דסבא דחבא :

*Ma noi che siamo del giorno, siamo
sobri, vestiti del personal de la fide & de la
carita, & habbiamo per alme, la spe-
ranza de la salute.*

9 מטול דלא סמו אלהא
לרונא אלהא להינא
דחבא דמבין נשוא מ
דשינא :

*Perche l'idio non ci ha ordinati a ira,
ma a l'acquisto de la salute, per il nostro
Signor Iesus Christo.*

10 הו דמית אל אפיו דאן
צירנו ואו דמבין אפיה
צמה גחא :

*Il quale è morto per noi, accioche, & se
noi vegliamo, & se noi dormiamo, viviamo
insieme con lui.*

11 מטול הנא בינא חד
לחד ודנו חד לחד אפיה
דאח אפיה :

*Per laqual cosa s'ordinò l'vni l'al-
tro, & edificarsi l'vni l'altro, si come
ancor voi fate.*

12 בעינו דין מוכין אחי
דהינא דרין דאליו דל
דלאו דבין דחבין —
באפיה דבין דבין לכו :

*E vi preghiamo, fratelli, che conoscia-
te quei che s'affaticano tra voi, & son con-
stituiti sopra voi nel Signore, & ammoni-
scovvi.*

13 דהינו חביבין לכו ב
דחבא דחבין ודמבין
עבדו אפיה עבדו :

*E che gli habbiate in supremo amo-
re, per carita, per carion de l'opora che
fanno: & state in pace fra voi.*

ה
7 כח השנים בלילה ישנו
ותשכרים גם בלילה ישתכרו :

Porque losque duermen, de noche duermen
y losque estan borrachos, de noche estan borra-
chos.

8 ואנחנו כח בני יום הינו לא
נשתכר כח אדם לנצח גלבש אה-
שדיון אמונה ואהבה ואהבת כובע
שבת השועה :

Mas nosotros que somos hijos del dia, este-
mos sobrios, vestidos de cora de fey de charidad:
y la esperanza de salud por almete.

9 כח לא שמונו אלהים לחורן
אפו כח אדם למקנה השועה
באדנינו ישוע המשיח :

Porque no nos ha ordenado Dios para ira,
fino para alcançar salud por el Sennor nuestro Ie-
sue el Christo :

10 המה עלינו אשר אדם נשקד
אחיש יחדו עמו גחיה :

Elqual murió por nosotros, paraque, ó que ve-
lemos, ó que durmamos, vivamos juntamente
con el.

11 על כל התנחמו ביניכם
יבנו איש אחת רעהו כמו גם
העשור :

Por loqual consolahos los vnos à los otros: y
edificahos los vnos à los otros, an si como la ha-
zeys.

12 ושואלי ס אנחנו ממכם
אחינו לדעתכם את היוצעים
בכם והמצבים עליכם ביהיה
ומלמדים אתכם :

Item, rogamos hos, Hermanos, que reco-
nozays à los que trabajan entre vosotros, y
hos presiden en el Sennor, y hos amonestan:

13 והמה יהיו לכם על-יחד
אהובים וחבובים בעבור פעלם
השלימו ביניכם :

Y que los tengays en mayor charidad por a-
mor de su opora, tened paz los vnos con los otros.

7. Οἱ καθεύδοντες, νυκτὸς
καθεύδουσιν καὶ οἱ μεθύσκυμοι,
νυκτὸς μεθύουσιν.

Car ceux qui dorment, dorment de
nuict: & ceux qui s'enyvent, s'eny-
vent de nuict.

8. Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες ὑποπαι-
νῶμεν, ἐνδυσσάμενοι θώρακα πνεύ-
ματος καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν,
ἐλπίδα σωτηρίας.

Ma's nous qui sommes de jour, soy-
ons sobres estant revestus du haicret
de foy & de charité, & pour beaucoup, de
l'esperance de salut.

9. Ὅτι οὕτως ἡμεῖς ὁ θεὸς οὐκ
ὀργιστὴν, ἀλλ' ἵνα περικεφαλήν
ἡμεῖς τῆς ἐλπίδος ἡμεῖς ἡμεῖς
ἡμεῖς.

Car Dieu ne nous a point ordon-
nés à ira, mais pour acquisition de salut
par nostre Seigneur Iesus Christ.

10. Ὃς ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡ-
μῶν, ἵνα εἴτε ζήνομεν, εἴτε κα-
θεύδομεν, ἀμα σὺν αὐτῷ ζήσω-
μεν.

Qui est mort pour nous, afin que
soit que nous veillions, soit que nous
dormions, nous vivions avec lui :

11. Δὲ καὶ παρακαλεῖτε ἀλλήλους,
καὶ ἀναμνηστέοντες ἅς τὴν ἑα, καθὼς
καὶ ποιεῖτε.

Parquoi exhortez l'un l'autre, & o-
difi: z vn chacun l'un l'autre, comme au-
si vous faictes.

12. Ἐρωτάμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ-
φοί, ἐκείνους τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑ-
μῖν, καὶ περικεφαλῶντες ὑμῶν ἐν κυ-
ρίῳ, καὶ νυκτιπῶντες ὑμᾶς.

Or, freres, nous vous prions que
vous recognoissiez ceux qui travail-
lent entre vous, & qui presidēt sur vous
au Seigneur, & qui vous admonestent:

13. Καὶ ἡγαῖον ἀντὶς ὑμῶν
ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ 2] ὅτι τὸ ἐρ-
γεῖν αὐτῶν ἐξελκύεται ἐν ὑμῖν.

Et que vous les ayez en souverai-
ne amour pour sçavoir qu'ils font.
Soyez en paix entre vous.

I. AD THESSALON.

GAP. V.

7. Qui enim dormiunt, nocte dormiunt: & qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt.

For they that sleepe / sleepe in the night / and they that bee drunken / are drunken in the night.

8. Nos autem qui diei sumus, sobrii sumus, induci locum fidei & charitatis, & galeam spem salutis.

But let us which are of the day, be sober, putting on the breastplate of faith & love, and the hope of salvation for our helmet.

9. Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum Iesum Christum.

For God hath not appointed us unto wrath, but to obtaine salvation by means of our Lord Iesus Christ.

10. Qui mortuus est pro nobis: ut live vigilemus, live dormiamus, simul cum illo vivamus.

Which died for us / that whether we wake or sleepe / we should live together with him.

11. Propter quod consolamini invicem: & edificet alterutrum, sicut & facitis.

Wherefore exhort one another, and edifie. As one another, even as ye do.

12. Rogamus autem vos fratres, ut noveritis eos qui laborant inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos.

Now we beseech you, brethren, that ye know them / which labour among you, and are over you in the Lord, and admonish you.

13. Ut habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum, pacem habete cum eis.

That ye have them in singular love for their workes sake. Be at peace among yourselves.

I. An die Thessalonicher.

Das V. Capitel.

7. Denn die da schlaffen/die schlaffen des nachts / vnd die da truncken sind/die sind des nachts truncken.

Thi de som soffue/ de soffue om natten/ om de som ere druckne/ de ere druckne om natten.

8. Wir aber/die wir des tages sind/sollen nüchtern sein / angethan mit dem Krebs des Glaubens vnnnd der Liebe / vnnnd mit dem Helm der hoffnung zur seligkeit.

Men wi sein hère dagen til / stulle vere adue/ Iforde mer troens oc carltigheds Kress/ oc mer Daabens Helm til Salighed.

9. Denn Gott hat vns nicht gesetzt zum zorn / sondern die seligkeit zu besigen/durch vnsern HERREN Iesum Christ.

Thi Gud sette oss icke til vrede/men at beside Salighed/formedelt vor HERRE Ihesum Christum.

10. Der für vns gestorben ist / auff daß / wir wachen oder schlaffen / zugleich mit ihm leben sollen.

Som døde for oss. paa der/ at huad helder vi daa ge eller soffue/ stulle til lige lesue mer hannem.

11. Darumb ermahnet euch untereinander / vnnnd bauet einer den andern/wie ihr denn thut.

Der saare formaner eder indbyrdis/oc opbyggert den ene den anden/ lige som i oc gøre.

12. Wir bitten aber euch lieben Brüder / daß ihr erkennet / die an euch arbeiten / vnd euch fürstehen inn dem HERREN/vnd euch vermanen.

De vi bede eder/ kære Vredre/ at i ville kende dem som arbeide ibland eder/ oc ere eders Forstandere i HERREN/ oc formaner eder.

13. Habt sie desto lieber / vmb ihres wercks willen / vnd seht friedsam mit ihnen.

Elfter dem disse mere / for deris gerning/tylid/ oc verer fredfommellige mer dem.

I. A Thessalonycen.

Kapitola V.

7. Nie ti ktesij spij/ w nocj spij: a ktesij se opigegij/ w nocj bywagij opijij.

Abowiamt ktesij spia/ w nocj cyc ipia/ a ktesij se opigegij/ w nocj bywagij opijij.

8. Ale my ktesij gsmc Ety nowt dne/ sifijgimij budme/ obleteni gsmc w Dancij Wjry a ktesij/ a w lsbu nau dgi spasenij.

Ale my ktesij se ktesij dntos wi/ badjny trjewi/ obletij presbny plest w kty y muloj/ a zo helm nadjne/ bawienta.

9. Nie nepostawlinas Bdh t hntwu/ alek nabotij Spasenij/ strje Pana nasseho Gofijse Krysia.

Abowiam Bogais postbanes w l nas na/ gati w/ ale na otrzymac z daw. ems pzes Pana nasseho Jezo Krysia.

10. Ktesij omfel jandis/ as bychom budio se budime/ budio se spijme/ o polu o nim jiwij byij.

Ktory omari jandis/ aby doci byfimy ciuli doci spali aby dymij si/ oiu/ mumi zyt.

11. Proto ktesij se wespolci/ a wzdelawajce gedem druzbho/ nakoj p tinsie.

Przetoz napomnawcie sedem drugiego/ y budujcie a admi brunsie/ tato se z cymacie.

12. Prossime pal was Bratij/ abyfite inaltij/ ktesij prasugij mezy wami/ a wladnau wami w Panu/ a napomij nagij was.

Prossimy was bracia abyfite poznali ty ktorzy pracuja miedzy wami/ y ktorzy sa przelozony mi waszym w Panie/ y napomina was.

13. A abyfite ge wellie milos wali/ pro pracj gegich. Wzgie polog o nim.

A abyfite ge wellie milos wali/ dla sprawy ich/ polog zachowajcie spolecznie miedzy soba.

ה

14 בצינו דין מנכון אחי
רבו למסכלבנו ולבבו
לועורי נפשא וסבד טענא
במחילתא ואגרו רוחכו
לנת פל נש:

*Moi vi proibiamo ancora, fratelli,
Ammonite quelli che son disordinati, co-
solate quelli che son di poco animo: soffe-
mate i deboli, siate pazienti verso tutti.*

15 ואודירו דלמא אנש
מנכון בישתא חלק ב
בישתא יפדוע אלא פכל
ובו דקטו בחד טבתא לנת
תדנא ולנת פל נש:

*Vedete che niuno renda mal per male
ad alcuno, ma serenamente sempre il bene,
e l'uno verso l'altro sia bono, e verso tutti.*

16 יהיו חרין בכל ובן:
Siate sempre allegri.

17 ומבילו דלא שניא:
Eate continuamente oratione.

18 ובכל מדם חנו מדין
חנו ציר צבגה דאלה
בשוגא משניחא פכו:

*Rendete gratie in ogni cosa: percio-
che questa e la volonta di Dio per Christo
Iesus verso voi.*

19 רחא לא תדעכו:
Non estinguete lo Spirito.

20 ובירתא לא תסניו:
Non disprezzate la Profetia.

21 כל מדם פקי נרשפיר
אחדרו:

*Promete tutti le cose, ritenete quel
che e buono.*

22 ומו פל צבו בישא
צרוקו:

Allontanate da ogni sorte di male.

23 חו דין אלהא דשלמא
יהקשכו גמיראית לכלכו
רבליה דוחכו ונפשכו ו
בפדכו ינטר דלא רשנו
למאמיתא דמכו בשוג
משניחא:

*Et esse Iddio de la pace vi santifichet del
intero: e intiro lo spinto vostro e l'anima,
e'l corpo si conservi intiero senza ripren-
sione me la venuta del nostro Signor Ie-
su Christo.*

ה

14 ומתחננים אחנו לכס
אחי למדו ויסרו את הפתים
ובסילים נחמו אותם אשר להם
רוח גשבת לכל גשבר וגדפה
קבלו את החולים והאדרכו
אפכם אל כל בני אדם:

*Item rogamos hos. Hermanos, que corriays a
los que andan desordenadamente, que consoleys
a los de poco animo, que supporteys a los flacos,
que seays sufridos para con todos.*

15 ראו והשמרו לכם פן איש
רעה תחת הרעה לאיש ישלים
באם תמיד סורו מרע ועשו
טוב בקשו שלום ורדפוהו גם
בניכם וגם לכלם:

*Mirad que ninguno de a otro mal por mal:
antes seguid lo bueno siempre los vnos para con
los otros, y para con todos.*

16 שמחו תמיד:

Siempre estad gozosos.

17 התבילו לנצח:

Orad sin cessar.

18 בכל דבר חור ליהוה כ
ואת היא רצון אלהים בשוע
המשיח בכם:

*En todo hazed gracias: porque esta es la vo-
luntad de Dios para con vosotros (todos) en el
Christo Iesus.*

19 את דוח לא תכבו:

No apagueys el Espirito:

20 את הנבואות לא תסניו:

No menospreciays las prophetias.

21 את כל דברים בתו והטוב
אחור:

Examinaidlo todo: retened lo que fuerit bueno.

22 מכל מין רע השמרו לכם:
Apartahos de toda apparencia de mal.

23 ואלהי השלום הוא יקדיש
אתכם לכלילת יופי ורוחכם
כלה ונפשכם וגו' אתכם בכל
מום לביתא אדנינו ישוע המשיח
תצור:

*Y el Dios de paz hos santifique en todo pa-
raque vuestro espiritu y anima, y cuerpo, sea gu-
ardado entero sin reprehension para la venida
del Sennor nuestro Iesus el Christo.*

ה

14. Παροκαλῶμεν ὁ ἐν ἡμῖν, ἀ-
δελφοί, τοὺς ἐν τῇ ἀκαταστάσει,
καὶ τοὺς ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ, καὶ τοὺς
ἀνυπακούοντας τῶν λόγων, μακάρι-
στον πάντας.

*Parcillement nous vous prions, freres,
que vous admonstiez les desceglés:
que vous consoliez ceux qui sont de pe-
tit courage: que vous soulagez les foib-
bles: que vous soyez d'esprit patient
envers tous.*

15. Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κα-
κοῦ πρὸς ὅποιον· ἀλλὰ πάντως τὸ
ἀγαθὸν διώκετε, καὶ εἰς ἀλλήλους
καὶ εἰς πάντας.

*Aditez que nul ne rende à aucun
mal pour mal: mais pourchassez tou-
siours ce qui est bon, tant les vos ennemis
les autres, comme envers tous.*

16. Πάντοι χαίρετε.
Soyez tousiours ioyeux.

17. Διαλείψατε πρὸς ὀχλοῦ.
Pitez sans cesse.

18. Ἐν παντὶ ὀχαρισῆτε. τὸ γο-
γὸν θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ
ὑμῖν.

*Rendez graces en toutes choses: car
celle est la volonté de Dieu par Iesus
Christe vers vous.*

19. Τὸ πνεῦμα μὴ σβένετε.
N'esteignez point l'Esprit.

20. Προφητίας μὴ ἐξουθενήτε.
Ne méprisez point les prophetias.

21. Πάντα δοκιμάετε, τὸ καλὸν
κατήγετε.
*Examinez toutes choses: retenez
ce qui est bon.*

22. Ἀπὸ παντὸς εἰδους πανηροῦ
ἀπέχεσθε.
*Abstenez-vous de toute apparece
de mal.*

23. Αὐτὸς ὁ θεὸς εἰς ἡμῶν ἀ-
γιάζει ὑμᾶς ὁλοκληρῶς καὶ ὁλό-
κληρον ἡμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυ-
χή, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ
παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ τοῦ κυρίου.

*Or le Dieu de paix vous vueille
santifier entierement, & vostre esprit
entier, & l'ame, & le corps soit conferue
sans reproche à la venue de nostre Sei-
gneur Iesus Christ.*

ח

24 מְהִימָן הוּא בְּהַקְדִּיחוֹ
דְּהוּ יַעֲבֹד :

Fedele e colui che l'ha chiamato, il quale ancor lo farà.

25 אָמֵן צְלוּ אֲלֵינוּ :

Fratelli, pregate per noi.

26 שְׁאֵלֵנוּ בְּשִׁלְמָה דְּאֶחָיו
בְּלִהְיוֹן בְּנוֹשְׁתָּהֶם קָד
קְדִישָׁתָם :

Salutate tutti i fratelli col santo bacio.

27 מִוִּמָּה אֲנֵנָּה לְכוּ בְּמִרְוֹ
דְּתַתְּקָמָה אֲנִימָה דְּבָרָה
לְבָלְהוֹן אֲמָה קְדִישָׁה :

Io Vi congiuro per il Signore, che questa epistola si legge a tutti i santi fratelli.

28 טִיבִיתָה דְּמִרְוֹ יִשׁוּעַ
בְּוִשְׁיָתָה צְמִיכוֹן אֲמִינוּ :

La gratia del nostro Signor Iesus Christo sia con effuori. Amen.

שְׁלָמוֹת אֲנִימָה דְּלִנְיָה
תְּסִלּוּגִיקָה קְדִישָׁה :

ה

24 וְאִמְרוּ הוּא הַקּוֹדֵשׁ לָכֶם
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה :

Fiel es el que vos ha llamado, el qual cambiara en harà.

25 אָחֵי תְּחַפְּלִלוּ עָלֵינוּ :

Hermanos, orad por nosotros.

26 שְׁאֵלֵנוּ לְשָׁלוֹם לְאֶחָיו כָּלֶם
בְּנוֹשְׁתָּהֶם קְדִישָׁה :

Saludad á todos los Hermanos en beso Sancto.

27 אֲשֶׁר בִּיעַכֶּם בִּיהוָה אֲשֶׁר
תְּקַדְּמוּ אֶת־אֲנִימָה הוּא אֲנִי
כָּל־אֶחָיו הַקְדוֹשִׁים :

Conjuróhos por el Sennor, que esta carta sea leyda á todos los Sanctos Hermanos.

28 תְּחַנֵּן אֲדִינֵנוּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ
עִם כָּלֶכֶם אִמְרוּ :

La gracia del Sennor nuestro Iesus el Christo sea con vosotros, Amen.

אֵל־תְּסִלּוּגִיקִים דְּאִשׁוּנָה
כְּתוּבָה מֵאֲחִינוֹם :

ε.

24 Αἱρεῖς ὁ καλῶν ὑμᾶς ἐς καὶ ποιῇ τὴν ἐλπίδα ὑμῶν βεβαιάν.

Celui qui vous appelle, est fidele, qui aussi le fera.

25. Ἀδελφοί, προσέχετε ὑμῶν.

Freres, priez pour nous.

26. Ἀσπάζετε τοὺς ἀδελφεοὺς πάντας ἐν φιληματι ἀγίῳ.

Salutez tous les freres par un saint baiser.

27. Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἀγίοις ἀδελφοῖς.

Je vous adjure par le Seigneur que cette Epistre soit lue à tous les saints freres.

24. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

La grace de nostre Seigneur Iesus Christ soit avec vous, Amen.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρὸς τὴν ἐκράφην
ἀπὸ ἀδελφῶν.

24. Fidelis est qui vocavit
vos, qui etiam faciet.

*Faithfull is he which calleth you /
which will also do it.*

25. Fratres orate pro no-
bis.

Brethren/pray for us.

26. Salutate fratres omnes
in osculo sancto.

*Greete all the brethren with an ho-
ly kisse.*

27. Adiuro vos per Domi-
num ut legatur epistola hæc
omnibus sanctis fratribus.

*I charge you in the Lorde, that this
Epistle bee read unto all the brethren
the Saints.*

28. Gratia Domini nostri
Iesu Christi vobiscum, A-
men.

*The grace of our Lorde Iesus
Christ bee with you/Amen.*

*Ad Thessalonicenses prima,
scripta fuit ex Athe-
nis.*

24. Getrew ist er / der euch ruffet/
welcher wirdts auch thun.

*Hand er trofast / som eder kallede / huilsken som
der oc skal gøre.*

25. Lieben Brüder/betet für vns.

Kære Brodre/beder for oss.

26. Grüßet alle Brüder mit dem
heiligen Kuß.

Küsser alle Brodre mer den heilige Kyß.

27. Ich beschwere euch bey dem
H E R R E N / daß ir die Epistel le-
sen lasset allen heiligen Brüdern.

*Iea besuer eder ved H E R R E N / at i lade læse
denne Epistel saar alle heilige Brodre.*

28. Die gnade vnsers H E R R N
Iesu Christi sey mit euch/ Amen.

*Vor H E R R I S Iesu Christi Naade vere
mer eder/ AMEN.*

*An die Thessalonicher die erste/ ge-
schrieben von Athen.*

24. Wernyt gest kterpż po-
wolal wås/ kterpż takę y dofo-
nå.

*Wierntē test ktery was wez-
wał/ ktery też to wezywał.*

25. Bratki/ modlće se za
nås.

Bráćka modlćcie się za nas.

26. Pozdrawcie wszech Bra-
tki w poljbenij Swatēm.

*Pozdrawćcie bráćka wszytkę z
pocålówáutem swiatym.*

27. Zawazugi wås strze Pá-
na / aby ten list list tento w-
szech nēm Bratkijm Swa-
tēm.

*Poprzyzegam was przye Pá-
nå/ aby ten list przecypian był
wszytkiej swietej bráćkej.*

28. Miłosti Pána nassęho
Gęssie Krysta budiż z wami/
Amen.

*Lásta Pána nášęgo Iesu
Krysta niech będzie z wami/
Amen.*

*Skonåwå se prwnij listi Swa-
tęho Pawla k Thessalon-
censkim / psany z
Athen.*

